

LEONĪDS ANDREJEVS

KATRĪNA IVANOVNA

SODS UN NOZIEGUMS

Tulkojusi Evita Mamaja

Darbojošās personas:

Georgs Dmitrijevičs Stibeļovs, Valsts Domes loceklis

Katrīna Ivanovna, viņa sieva

Vera Ignatjevna, viņa māte

Aleksejs Dmitrijevičs Stibeļovs, viņa brālis, students

Tatjana Andrejevna, Katrīnas Ivanovnas māte

Elizabete Ivanovna (Līza), Katrīnas Ivanovnas māsa

Arkādijs Prosperovičs Mentikovs

Pāvels Aleksejevičs Koromislovs, mākslinieks

Toropecs, mākslinieks

Ludvigs Staņislavovičs, mākslinieks

Fomins, students

Teplovskis

Žura, Koromislova brāļadēls

Stibeļovu guvernante

Stibeļovu istabene Saša

Koromislova istabene Maša

PIRMAIS CĒLIENS

Pirmā stunda pēc pusnakts iet uz beigām.

Lielaļajā kungu ēdamistabā valda tā nelielā nekārtība, ko aiz sevis atstāj pagājušī diena. Ir tukšs, lustrā virs galda deg tikai viena lampiņa, un tas rada nepatīkamas asimetrijas sajūtu. Pirmajā mirklī liekas, ka visi mājā jau guļ, bet nē! – ir dzirdamas balsis. Un ieskatoties redzi, ka vienas durvis nav cieši aizvērtas un pa spraugu spīd spoža gaisma, un aiz durvīm skaļi un satraukti sarunājas divi cilvēki, vīrietis un sieviete. Balsis te noplok, te paceļas gandrīz līdz kliegzienam, tās pārtrauc īsas, taču dziļas pauzes, reiz pat ir dzirdami vārdi: „Tu melo!”, ko īsi un dusmīgi izkļiedz vīrieša balss.

Iestājas pauze, kurā kļūst dzirdamākas pulksteņa vēzēkļa tikšķi. Nedaudz atveras līdz šim nepamanāmas durvis kreisajā sienā, un tajās parādās students, garš, bez bārdas, ar garu kaklu, tērpies vīriešu svārkos; viņam rokās ir maza paplāte ar divām tukšām tējās glāzēm. Atvainojoties viņš kaut ko saka atpakaļ, uz savu istabu, un piever durvis. Uzmanīgi, lai neradītu troksni, noliek paplāti uz galda un, izstiepis kaklu, uzmanīgi ieklausās balsīs, kas atsākušas savu nesaprotamo, satraukto un smago strīdu. Tad tikpat uzmanīgi, bez trokšņa, atgriežas atpakaļ un cieši aizver aiz sevis durvis. Balsis kļūst skaļākas.

Vīrietis: Bet es tev saku...

Sieviete: Tu neuzdrošināsies, tas ir zemiski!

Vīrietis: Klusu! Meli! Tu esi ielas...

Sieviete: Ko tu, Gorja! Pagaidi! Neaiztiec! Nē, nē.

Vārdi apraujas, mirklis pilnīga un dziļa klusuma – un viens pēc otra atskan divi šāvieni. Un uzreiz klusums pazūd, un viss kļūst par kliegzieni, troksni, skraidelēšanu. Pa durvīm, no kurienes atskanēja šāvieni, izslīd pusapģērbusies sieviete un, kaut ko kliegzot, ātri pārskrien pāri ēdamistabai; aiz viņas, atsitoties pret durvju palodu, izskrien garš vīrietis bez žaketes un vēl reizi izšauj viņai nopakaļ: no sienas nokrīt sasista šķīvja lauskas. Bet šāvēju aiz pleciem jau ir aptvērušas spēcīgas rokas: tas ir vīriešu svārkos tērpies students, kurš izskrējies no savas istabas un cīnās, mēģinādams atņemt revolveri. Aiz viņa apjucis stāv otrs students, kurš tērpies garos vīriešu svārkos; redzams, ka viņš mājā ir nepiederoša persona un nezina, ko viņam darīt.

Georgs Dmitrijevičs: Laid! Es viņu nogalināšu! Viņa...

Aleksejs: Atdod revolveri!

Georgs Dmitrijevičs: Laid, tu mani žņaudz. (*Revolveris nokrīt uz grīdas.*)

Aleksejs: Fomin, paņemiet. Revolveri, paņemiet taču revolveri... nu, velns! Tu nu gan esi stiprs, Gorjka, es gan negaidīju, ka tu esi tik stiprs. Sēdi!

Apsēdina viņu uz krēsla. Fomins, joprojām izturēdamies tikpat neveikli un apmulsis, paceļ revolveri un paslēpj kabatā.

Georgs Dmitrijevičs: Es viņu ievainoju.

Aleksejs: Nē, netrāpīji.

Georgs Dmitrijevičs: Otrais trāpīja.

Aleksejs: Nē, netrāpīji, bēga. Mans Dievs, kas tas ir! Jāuzzina. Fomin, ejiet, uzziniet.

Fomins: Es nezinu, kur jāiet.

Aleksejs: Pa durvīm taču, pa tām taču, pa tām.. nu, velns! Draugs pirmo reizi atnācis, bet tu te šitā... Ak, Gorjuška, Gorjuška, nu, kas tas ir! Tu gribi ūdeni? – tev trīc rokas. Kā nu tā var, kā tā var!

Georgs Dmitrijevičs: Laid taču mani vaļā!

Aleksejs: Piedod, aizmirsu. Gorja, brāl, kas noticis?

Georgs Dmitrijevičs: Viņa mani piekrāpa.

Aleksejs: Melo!

Georgs Dmitrijevičs: Cik zemiski, mans Dievs, mans Dievs! Ak, brāl Aļoša, brāl Aļoša, kas notiek pasaulē! Tu tikai iedomājies: mūsu Katja, mūsu tīrā Katja... tu taču arī viņu mīlēji, tā ir taisnība, mīlēji? – saki!

Aleksejs: Un mīlu arī! Un ne... Ko jums te vajag, ko jūs te lienat?

Durvīs, kas ved uz iekšējām istabām, parādās pusapģērbusies istabene.

Istabene: Es... es domāju...

Aleksejs: Vācieties prom! Lien te visādas!

Georgs Dmitrijevičs: Nevienu nelaid iekšā!

Aleksejs: Nē, nē. Ko tu teici?

Georgs Dmitrijevičs: Es neko. Viņa mani piekrāpa, brāl, piekrāpa.

Aleksejs: Protams, ka mīlēju un mīlu. Un neticēšu, kamēr pats...

Georgs Dmitrijevičs: Klusu! Ja es tev saku... vai tad es tā ne no šā, ne no tā būtu šāvis uz cilvēku? Es!

Aleksejs: Nu, jā! Sēdi, sēdi, ticu. Kāpēc viņš nenāk?

Georgs Dmitrijevičs: Kas?

Aleksejs: Fomins.

Georgs Dmitrijevičs: Vai viņa ir ievainota?

Aleksejs: Nezinu. Tūlīt atnāks Fomins... ko tev, ūdeni?

Georgs Dmitrijevičs: Jā.

Aleksejs: Še, dzer... tev nu gan trīc rokas.

Georgs Dmitrijevičs: Tu padomā: sievietei ir divi bērni!

Aleksejs: Labi, labi... Ā, Fomin, beidzot, nu, kas? – ko jūs tur pazudāt?

Fomins: Neko. Es nevarēju atrast ceļu. Iegāju pa kaut kādām durvīm.

Aleksejs: Nu, ko – neko... Nu, velns! Vai viņa ir ievainota?

Fomins: Nē, nē, nepavisam.

Aleksejs: Nu, paldies Dievam.

Georgs Dmitrijevičs skaļi smejas.

Fomins: Tur ir kaut kāda padzīvojusi dāma... Re, tur!

Skaļi raudot, ienāk gara auguma, pilnīga dāma, viņa ir ģērbusies steigā, nakts tērpā, steidzas.

Vera Ignatjevna: Gorjuška, nu, kas tas ir, balodīt tu manu, Gorjuška! Dzirdu... naktī... šauj... Manos gados, ak, kungs! Dzirdu... naktī... šauj...

Georgs Dmitrijevičs (*nepacietīgi un skarbi*): Ak, mamm! Nu, naktī, nu, šauj, nu, un kas tad ir? Ak, mamm, jūs vienmēr pateiksiet kaut ko aplamu.

Aleksejs: Klusē, Gorja. Neraudi taču, mamm, nomierinies, viss kārtībā.

Vera Ignatjevna (*raud*): Kas te ir kārtībā? Vai viņa ir ievainota, ko?

Aleksejs: Nē taču, garām. Netrāpīja!

Georgs Dmitrijevičs (*smejas*): Garām!

Vera Ignatjevna (*raud*): Būtu kaut par bērniem padomājuši. Divi bērni taču.

Georgs Dmitrijevičs: Mamm!

Vera Ignatjevna: Kas tagad būs! Domes loceklis, deputāts, un visi tā lepojas ar tevi, bet tagad pēkšņi nodos tiesai kā kaut kādu ielas...

Aleksejs: Nekas nebūs, mamm, neviens neko neuzzinās.

Vera Ignatjevna: Kā neviens – bet kalpotāji? Tu paskaties, kas tagad darās virtuvē. Šurp jau baidās nākt; Saša pat gribēja skriet pēc sētnieka, bet es viņu nelaidu: uz kurieni, muļķe, saku - tev izklausījās! Rīt pat braukšu pie tēva uz laukiem, rīt pat! Es tev vienmēr esmu teikusi, Gorja, ka viņa ir slikta sieviete...

Georgs Dmitrijevičs: Klusējiet, mamm, neuzdrošinieties...

Vera Ignatjevna: Bet šaut ir labāk? Būtu klausījies māti, Gorjuška, tad arī šaut nevajadzētu.

Aleksejs: Tu viņu nepazīsti, mamm. Klusē!

Fomins (*klusu*): Stibeļov, varbūt man iet prom?

Aleksejs (*skaļi*): Nu, ja jau reiz esi kļuvis par liecinieku, tad sēdi. Tiešām, pasēdiet, Fomin, citādi viss tā... Gorja, gribi vīnu?

Georgs Dmitrijevičs: Nē.

Aleksejs: Vai arī apģērbies, tu viss drebi. Iedot tev žaketi? Es iedošu.

Georgs Dmitrijevičs: Nē. Ko viņa dara?

Aleksejs: Tūlīt uzzināšu.

Georgs Dmitrijevičs: Lai tūlīt pat brauc prom. Tūlīt pat, dzirdi?!

Aleksejs: Jā, jā, es viņai pateikšu. Nu, domāju, viņa arī pati tagad nepaliks. Jūs te pasēdiet, es tūlīt...

Georgs Dmitrijevičs: Iedod viņai naudu.

Aleksejs: Kādu naudu!

Georgs Dmitrijevičs: Es saku – iedod. Un lai nekavējoties brauc prom! Aleksej!

Aleksejs (*atgriežoties no durvīm*): Nu, ko?

Georgs Dmitrijevičs: Lai viņa nekavējoties brauc prom.

Aleksejs: Nu, jā! Es domāju, viņa pati nepaliks... Labi, labi! (*Aiziet.*)

Vera Ignatjevna: Apsēdieties, jaunais cilvēk. Kā jūs sauc?

Fomins: Fomins. Es esmu jūsu dēla draugs.

Vera Ignatjevna: Re, kā mums nācās iepazīties. Sēdieties. Cik tagad ir pulkstenis?

Fomins: Bez desmit minūtēm viens. Jūsējais par piecām minūtēm atpaliek.

Vera Ignatjevna: Ak, Kungs, visa nakts vēl priekšā, bet es jau domāju... Gorjuška, uzvelc kaut ko, balodīt, tev ir auksti.

Georgs Dmitrijevičs (*staigā pa istabu*): Nē!

Vera Ignatjevna: Vai tu sadauzīji šķīvi? Gorjuška, mans nelaimīgais dēls, kā mēs tagad ar tevi dzīvosim? (*Raud.*)

Georgs Dmitrijevičs: Nezinu, mamm, kaut kā jau dzīvosim.

Vera Ignatjevna: Tu viņai bērnu neatdod, Gorja! Viņa tos samaitās.

Georgs Dmitrijevičs: Man nav bērnu. Man nav nekā.

Vera Ignatjevna: Kā nekā? Bet Dievs?

Georgs Dmitrijevičs smejas, neatbild.

Kaunies, Gorja!

Fomins (*neizlēmīgi*): Varbūt es esmu lieks?... Un man arī ir laiks.

Georgs Dmitrijevičs: Palieciat. (*Nicinoši un asi.*) Kā jūs nesaprotat, kolēģi, ka tagad nevar būt nepiederošo. Smieklīgi un šausmīgi: te tikko gandrīz vai tika nogalināts cilvēks, pār plecu vēl glūn nāve, bet viņš saka: nepiederošs, lieks! Kamēr viss ir mierīgi, viņš nav lieks, bet tiklīdz vajag, tiklīdz kaut kas notiek... Kāda nejēdzība!

Vera Ignatjevna: Neuztraucies, Gorjuška, jaunais cilvēks uzkavēsies. Uzkavējieties, jaunais cilvēk, citādi mums bail.

Fomins: Es ar prieku.

Georgs Dmitrijevičs: Tā vietā, lai kaut kur bēgtu un slēptos, jūs labāk paskatieties uzmanīgāk un padomājiet par to, kas te notiek. Jūs vēl esat jauns, jums tas var node... noderēt. Mamm, vai tur raud bērni?

Vera Ignatjevna: Nē, nedzirdu. Bet varbūt arī raud. (*Raud.*)

Georgs Dmitrijevičs: Jā, lai raud. Jūs paskatieties: ir taču nakts. Jūs saprotat: nakts. Un māja, laba māja: redzat, kāda greznība? Bet tur raud bērni...

Vera Ignatjevna: Vai viņa tev atzinās?

Georgs Dmitrijevičs: Jā, gandrīz. Netraucējiet, mamm. Bet jūs padomājiet... jūs taču mani zināt.

Fomins: Kā tad! Es jūs esmu dzirdējis arī Domē.

Vera Ignatjevna: Būtu žaketi uzvilcis, Gorja.

Georgs Dmitrijevičs: Nē. Bet jūs padomājiet: kam ir jāiziet cauri, jāpiedzīvo cilvēkam, tādām kā es, lai paņemtu revolveri un... Jā, ko es tikko teicu? Jā, es teicu, ka ir nakts. Lūk, kur ir nakts (*sit sev pa pieri*), saprotat? – lūk, kur ir nakts. Nu, ko viņi tur dara ar bērniem, sit viņus, vai! Tas nav paciešams!

*Strauji atveras durvis uz ēdamistabu, un uz sliekšņa parādās Katrīna Ivanovna, sieva.
Aiz viņas – Aleksejs, kurš neveiksmīgi cenšas viņu aizkavēt.*

Katrīna Ivanovna: Es aizbraucu! Jūs dzirdat, aizbraucu! Bet jūs esat nelietis, jā, jā, jūs gribējāt mani nogalināt...

Georgs Dmitrijevičs (sarakots): Aizvāciet viņu! Citādi... Ārā!

Aleksejs: Katja!...

Katrīna Ivanovna: Jūs gribējāt mani nogalināt!

Aizsedz acis ar plaukstām un atmet atpakaļ galvu, it kā gatavotos nokrist.

Aleksejs: Jā, jā, - ak, ej taču prom, Katja, tu esi zaudējusi prātu!

Katrīna Ivanovna (pagriežas pret viņu): Aļoša, Aļoša, viņš gribēja mani nogalināt... Tikai Dievs... bērnu dēļ... tikai Dievs izglāba...

Pēkšņi sākusī raudāt, aiziet. Aleksejs no aizmugures viņu piesedz.

Georgs Dmitrijevičs (pasperot soli uz durvīm): Ārā!... Es... es... Es tev parādīšu tavu Dievu!

Vera Ignatjevna (šausmās): Gorja!...

Fomins: Paklausieties taču...

Georgs Dmitrijevičs: Es tev parādīšu tavu Dievu!

Vera Ignatjevna: Gorja... Pažēlo mani, Gorja! Es nevaru... Es tūlīt...
Ūdeni dodiet man, ūdeni!...

Fomins: Paklausieties, nedrīkst taču, paklausieties...

Georgs Dmitrijevičs: Nu, labi, nu, labi... iedodiet taču viņai ūdeni.

Vera Ignatjevna pushistērijā dzer ūdeni. Ienāk Aleksejs un ejot ātri uzmet skatienu mātei, tad brālim.

Aleksejs: Tā... Ko tu vēl te, mamm?

Vera Ignatjevna: Es neko, man pārgāja. Gorja, Gorja...

Georgs Dmitrijevičs: Kāpēc tu viņu te ielaidi? – nepietika spēka noturēt?

Aleksejs (drūmi): Nepietika. Viņa ir pavisam zaudējusi prātu.

Georgs Dmitrijevičs: Kāpēc bērni raud?

Aleksejs: Tāpēc, ka viņus ģērbj. Bet tu nu gan slikti šauj, brāli Georg!...

Georgs Dmitrijevičs: Hm... Bet, tavuprāt, būtu bijis labāk, ja būtu viņu nogalinājis?

Aleksejs: Varbūt arī labāk.

Georgs Dmitrijevičs: Tu jau zini, es neprotu šaut. Es neesmu sportists...

Aleksejs: Ja tu neesi sportists un neproti šaut, tad arī neķeries klāt.

Georgs Dmitrijevičs: Aleksej!...

Aleksejs: Nu, nu, nedusmojies, es arī pats, liekas, esmu nedaudz zaudējis sajēgu. Ar jums var prātu zaudēt.

Georgs Dmitrijevičs: Tā ir sportista domu gaita. Tu pārāk daudz laika velti vingrošanai un cīņai, un tavi uzskati – atvaino – izklausās pēc arēnas. Manā laikā studenti...

Aleksejs: Taisnība, Gorjuška, taisnība. Sportists un runāju muļķības. Piedot, mīļais, nedusmojies, nu, dod roku, nu, labi. Es tev tūlīt atnesīšu žaketi – kur tā ir, kabinetā?

Georgs Dmitrijevičs: Jā. Nevajag.

Aleksejs: Nē, vajag. Neglīti tā skraidīt. Saki, ko gribi, brāl, bet žakete ir pieklājība, un cilvēks bez žaketes... (*Aiziet uz kabinetu.*)

Georgs Dmitrijevičs: Aleksej!...

Vera Ignatjevna: Viņš tevi tik ļoti mīl, Gorjuška, viņš tā tīšām joko, lai tevi nomierinātu. Būtu iedzēris vīnu, Gorja.

Georgs Dmitrijevičs: Dodiet.

Vera Ignatjevna pieceļas, lai paņemtu no bufetes vīnu. Vienlaikus pa dažādām durvīm ienāk Aleksejs ar žaketi rokās un guvernante francūziete, kožeta, sacirtota; izturas izaicinoši.

Guvernante: Kundze lika pateikt...

Aleksejs: Še, uzvelc, Gorja. Ko Katrīna Ivanovna lika pateikt?

Guvernante: Kundze lika pateikt Georgam Dmitrijevičam, ka viņa paņems Katječkai jūsu kažoku, jo laukā ir ļoti auksts.

Georgs Dmitrijevičs: Jā, jā, lūdzu.

Guvernante: Rīt kažoku atsūtīs atpakaļ.

Aleksejs: Labi. Vai jums vēl kaut ko vajag?

Guvernante: Man? Nē, neko. (*Aiziet, piemiedzot ar aci Georgam Dmitrijevičam.*)

Klusums.

Georgs Dmitrijevičs: Lūk, ko, mamm: es zinu, jums tas tagad ir nepatīkami... Aizejiet, paskatieties, kā tur bērni, kā viņus apģērbj un vispār. Tikai, lūdzu, mamm, nesakiet ne vārda... Katrīnai Ivanovnai: pietiks...

Vera Ignatjevna: Bet kas man viņai būtu jāsaka? Ko vajadzēja pateikt, to jau esmu pateikusi. Bet ko gan tagad vairs teikt... Bet kā tad tu te? – tu gan, Aļoša, viņu neatstāj.

Aleksejs: Labi, labi, mamm. Ej. Iedod man arī, Gorja, glāzīti vīna. Fomin, vai jūs negribat?

Fomins: Nē, Stibeļov, pateicos.

Vera Ignatjevna aiziet.

Aleksejs: Gorjuška, vai mēs ar tevi neieiesim uz mirklīti kabinetā?

Georgs Dmitrijevičs: Kabinetā? Nē, es negribu.

Aleksejs: Jā, jā... Nu, tad tā: aizejiet, Fomin, uz mirklīti manā istabā, uzsmēķējiet. Es jūs pēc tam pasaukšu.

Georgs Dmitrijevičs: Varbūt kolēģis grib mājās?

Fomins: Nē, es ar prieku pasēdēšu. Vēl ir agrs. (*Aiziet.*)

Georgs Dmitrijevičs: Ir nu gan stulbenis tas tavs draugs.

Aleksejs: Nē, viņš tā aiz delikātuma – nezina, ko viņam darīt... Padomā pats, stāvoklis taču tiešām ir neērts. Gorja... Nu, ko tu, Gorja, ko?

Georgs Dmitrijevičs: Kā, redzi, Aļoša.

Aleksejs: Kur tu dabūji revolveri? – sākumā es iedomājos, ka tu esi paņēmis manējo.

Georgs Dmitrijevičs: Nē, pirms trīs dienām nopirku.

Aleksejs: Tā, nopirki. Tātad, ar iepriekšēju nodomu?

Georgs Dmitrijevičs: Tātad. Cik tas ir šausmīgi, brāl, kad nakts vidū ģērbj bērnus, lai brauktu prom, un bērni raud. Katječka manā kažokā... ē,

vai tad tagad nav vienalga. Lūk, tāda ir mana dzīve, Aleksej, lūk, tāda dzīve. Cik tas ir skumji!

Aleksejs: Tu nedusmojies uz mani, Gorja, bet... vai tu esi pārliccināts, ka... Protams, ja tavā rīcībā ir fakti, tad... Bet es nekādi, nekādi nevaru iedomāties, ka Katrīna Ivanovna, Katja...

Georgs Dmitrijevičs: Un es varēju? Bet fakti, brāl, fakti!

Aleksejs (neticīgi): Protams, ja fakti... Nē, nē, es neko nesaku, es tikai brīnos. Piecus gadus jūs taču ar viņu dzīvojāt...

Georgs Dmitrijevičs: Gandrīz sešus...

Aleksejs: Gandrīz sešus, - un nekā tāda taču nebija? Un Katja... un tu taču pats viņu sauci par „neaiztiec mani”, un arī mēs visi... un, galu galā, viņa vienkārši nelīdzinās sievietēm, kuras krāpj!

Georgs Dmitrijevičs: Sauc viņu par Katrīnu Ivanovnu.

Klusums.

Ko viņa tur dara? – tu saki: zaudējusi prātu.

Aleksejs: Kravāja savas mantas, kad es atnācu.

Georgs Dmitrijevičs: Vai viņa ir ļoti... nobijusies?

Aleksejs: Jā, tā izskatās. Varbūt tev tagad ir smagi par to runāt? – tad parunāsim par kaut ko citu.

Georgs Dmitrijevičs: Parunāsim par kaut ko citu. Un tomēr, kāda laime, ka es viņai netrāpīju! Bet vai tiešām varēja notikt, ka lode viņai trāpītu un nogalinātu. Nogalināt? – savāds vārds. Jā, es šāvu... Trīs reizes, liekas? Jā, trīs reizes.

Aleksejs: Tu esi sadauzījis stiklu grāmatu skapim kabinetā.

Georgs Dmitrijevičs: Un kur ir otra lode?

Aleksejs: Neredzēju.

Georgs Dmitrijevičs: Vajag pameklēt. Trešā ir te... Aļoša?

Aleksejs: Nu?

Georgs Dmitrijevičs: Vai tev tas liekas šausmīgi? Par ko tu domā?

Aleksejs: Par to pašu, cik slikti tu šauj. Paklausies, Gorja, ja tev nav sāpīgi par to runāt... es tomēr nekādi, brāl, nevaru iedomāties... Kā viņš, nu, tas pats?

Klusums.

Koromislovs, ja?

Georgs Dmitrijevičs: Kāpēc Koromislovs? (*Aizdomīgi.*) Kāpēc Koromislovs? Vai tev ir kaut kādas ziņas? Kāpēc Koromislovs?

Aleksejs: Beidz, kādas ziņas... es vienkārši tev jautāju.

Georgs Dmitrijevičs: Bet tu teici: Koromislovs.

Aleksejs: Nu, velns! Pārcilāju prātā visus, ko zinu, nu, un viņš ir visinteresantākais, mākslinieks, galu galā, un vispār skaists cilvēks. Katja pie viņa bieži ciemojās, un viņš arī izskatās pēc tāda, kurš to varētu... nu, esi apmierināts? Lūk, mani pamatojumi.

Georgs Dmitrijevičs: Nē, tu esi prātu zaudējis: Koromislovs! Pāvels ir mans draugs, īstais, vienīgais, patiesais draugs un... Mentikovs, jā, jā, netaisi lielas acis, - Mentikovs!

Aleksejs: Pagaidi, es netaisu acis... Kāds Mentikovs? Arkādijs Prosperovičs, tas? Mentikovs?

Georgs Dmitrijevičs: Ko tu te mal vienu un to pašu? Tas, nu, jā, tas, tāpēc ka neviena cita nav, un... izbeidz taču, Aleksej, es tevi lūdzu. Cilvēks katru dienu ciemojas mūsu mājā, bet tu viņu piemini tā, it kā pirmo reizi dzīvē par viņu dzirdētu. Īsta komēdija!

Aleksejs: Tas niecība? (*Noplāta rokas.*) Nu, Gorja, protams, tu tagad esi tādā stāvoklī, bet es biju labākās domās par... nu, tu tikai nedusmojies, brāl: es biju labākās domās par tavām prāta spējām.

Georgs Dmitrijevičs: Ja?

Aleksejs: Jā. Šaut uz cilvēku, tikai gadījuma pēc viņu nenogalināt – un par ko? Galu galā, laikam labi vien ir, ka tu nemāki šaut: tu esi mans vecākais brālis, un vispār es par daudz ko esmu tev pateicību parādā, bet es teikšu tieši – tādiem cilvēkiem kā tu nedrīkst dot rokās ieročus. Piedod.

Georgs Dmitrijevičs: Ak, Aleksej, Aleksej!

Aleksejs: Jā. Piedod.

Georgs Dmitrijevičs: Kur tu ej?

Aleksejs: Pie Katjas.

Georgs Dmitrijevičs: Mans mīļais puisīt! Tev ir muskuļi kā atlētam, no tevis veidojas izturīgs, stiprs un pat skaists – jā, jā, skaists! – vīrietis, bet tev ir tikai divdesmit trīs gadi...

Aleksejs: Pagaidām divdesmit divi.

Georgs Dmitrijevičs: Divdesmit divi gadi, un tu neko nesaproti! Tu domā, ka dzīvē briesmīgi un bīstami ir tikai stiprie, - nē, balodīt, stiprie ir bīstami tikai vājajiem un nenožīmīgajiem. Bet mums, spēcīgajiem, tādiem kā tu un laikam arī es, bīstami ir tieši nenožīmīgie. Kā Pāvels Koromislovs var man atņemt sievieti... sievu, ja es esmu stiprāks par Koromislovu, savā ziņā tikpat talantīgs, tikpat gudrs, un, galu galā, cīņas paņēmieni mums ir vieni un tie paši! Bet niecība, no kuras tu nebaidies, kuru tu pat nepamani, jo tā rāpo zemāk par tava skatiena līmeni; niecība, kurai ir sava apetīte, vēlmītes, kuru nekādi nevar apvainot, kura iespraucas, pacieš splāvienus, ciešanu pārpilna, mirkšķina actiņas un, beidzot, vienā no tiem mirkļiem, kad sieviete...

Aleksejs: Es to nespēju klausīties!

Georgs Dmitrijevičs: Ja? Un niecība, Aļoša, ir pievilcīga sievietei vēl ar to, ka ar viņu nav grēka. Vai tad viņš ir cilvēks? Vai tad viņš ir vīrietis? Tā, kaut kas tumsā pierāpoja un... Pēc tam viņu var izdzīt, pēc tam viņu var aizmirst... patiesi aizmirst, kā sievietes māk aizmirst, aizmirst līdz pat sašutumam, ja kāds iedrošināsies atgādināt. Kā? Es? – ar viņu? Tiesa, dažreiz no niecībām dzimst bērni... Vai mums nav konjaka? – tas ir ūdens, nevis vīns. Dod man konjaku, ātrāk!

Aleksejs klusējot meklē bufetē.

Man tā gribas staipīties, it kā es nāvīgi gribētu gulēt.

Aleksejs (*neatgriežoties*): Reakcija.

Georgs Dmitrijevičs: Jau? Nē, priekš reakcijas par agru. Nu, kas tur ir?

Aleksejs: Konjaka nav, Gorja. Ja gribi, es aizsūtīšu Fominu.

Georgs Dmitrijevičs: Nē, nevajag. Vai tu pamanīji, ka Katrīna Ivanovna pēdējā laikā bija nešķirama ar to kungu?

Aleksejs: Viņš arī tev bija kā izsūtāmais zēns.

Georgs Dmitrijevičs (*smejas*): Jā, jā! Tur jau ir tās šausmas, Aļoša, tur jau ir tās šausmas, ka viņš ir ļoti pakalpīgs un pat mīļš – pat mīļš. Viņš vienmēr ir pa rokai, un vēl ir patīkami tas, ka par viņu vienmēr var pasmieties, pajokoties... Bet es, liekas, tagad nevaru parunāt.

Aleksejs: Tev nav labi.

Georgs Dmitrijevičs: Vārdu sakot, viņa bija ar viņu uz satikšanos, pie viņa numurā. Viņa saka, ka gājusi tāpēc, lai iedotu viņam pa purnu, un iedevusi! Viņš, vai redzi, jau divus gadus viņai uzmācas, lūdzas, raksta vēstules...

Aleksejs: Kāpēc tad viņa pati viņam neuzrakstīja? – vai arī nepateica tev?

Georgs Dmitrijevičs: Jā, lūk, - kāpēc? Redzi, tāpēc, ka viņa esot viņam gan rakstījusi, gan teikusi, bet viņš neticot.

Aleksejs: Pa fizionomiju varēja iedot arī pie mums mājās.

Georgs Dmitrijevičs: Tu domā? Nu, lūk, bet viņa tāpēc gāja pie viņa uz numuru un bija tur divas stundas... jā, jā, nebrīnies par precizitāti, vairāk nekā divas stundas. Es biju uz ielas.

Aleksejs: Anonīma vēstule?

Georgs Dmitrijevičs: Jā. Vai konjaka nav?

Aleksejs: Es jau tev teicu, ka nav... Es nebūtu gājis.

Georgs Dmitrijevičs: Vai tu domā, ka es piešķīru nozīmi šai... vizītei? Nē, ne vismazāko, un tici man, Aļoša, man nāca smiekli. Re, domāju, sasmīdināšu viņu. Un tik smaidīju, tik smaidīju! (*Smaida.*) Tomēr, tomēr, kā gribi, Aļoša, seši gadi! Tiesa, pēdējā gadā es viņu maz redzēju: es esmu aizņemts cilvēks, es esmu sabiedriska darbinieks, man galva plīst pušu no darba!... un es taču nevaru sekot katram viņas solim...

Aleksejs: Protams.

Georgs Dmitrijevičs: Man pašam ir daudz darīšanu! Zināju, ka viss ir labi, ka bērni ir veseli, un... nu, ko tur! Un vakarā, jau vakarā, ar skaidru nolūku jautāju viņai, smaidu – kā idiots! – un jautāju: kāpēc... kāpēc tev ir tik sapņainas acis, Katja? – Vai tad? – Es tikai smaidu: kur tu šorīt biji? Un...

Aleksejs: Nu?

Georgs Dmitrijevičs: Sameloja. Es neko viņai neteicu, Aļoša, bet kas ar mani notika tajā vakarā! Man pielipa tas zemiskais smaids, - tas taču nebija bez viltus, Aļoša! – un nekādi nevaru no tā tikt vaļā! Guļu uz dīvāna un raudu, bet pats s... s... smaidu. (*Paiet stūrī, kādu laiku stāv ar seju pret sienu.*)

Aleksejs: Gorja!

Georgs Dmitrijevičs (*neatgriežoties*): Ja tu... šodien... nebūtu izrāvis man revolveri... Nerunā, nerunā! Es tūlīt.

Aleksejs: Gorja! Es piezvanīšu Koromislovam, lai atbrauc.

Georgs Dmitrijevičs: Pāvelam? Piezvani. Pāvelam piezvani. Šodien viņa arī meloja sarunas sākumā... un arī beigās. Piezvani Pāvelam, jā, vēl... Nē, nekas, piezvani un pasaki, ka ļoti vajag, nepieciešams.

Aleksejs: Es ātri. Tikai - vai viņš ir mājās? Nu, nu, Gorja, es tūlīt.

Aiziet uz kabinetu. Georgs Dmitrijevičs ir viens. Lēnām staigā apkārt pa istabu, viņa seja pauž atklātas bēdas. Ienāk Vera Ignatjevna.

Vera Ignatjevna: Gorjuška, ej noskūpsti bērnus. Katječka tevi sauc, raud...

Georgs Dmitrijevičs: Bet viņa?

Vera Ignatjevna: Viņa aizbrauca, Gorjuška, viņa ar Sašu aizbrauca pa priekšu. Bērni brauks ar audzinātāju.

Georgs Dmitrijevičs: Aizbrauca?

Vera Ignatjevna: Jā, pie Dementjeviem. Ej, Gorjuška, bērniņi tevi gaida.

Georgs Dmitrijevičs: Nē, negribu.

Vera Ignatjevna: Katjuška raud.

Georgs Dmitrijevičs: Nē. Lai brauc.

Vera Ignatjevna: Svētī viņus, Gorjuška, nebūs labi viņiem.

Georgs Dmitrijevičs raudot nometas ceļos mātes priekšā un paslēpj galvu viņai uz ceļiem.

Georgs Dmitrijevičs: Mamm, māmiņ, manu mīļo māmiņ, kā es tagad dzīvošu! Kā es dzīvošu, es nogalināšu sevi, māmiņ!

Vera Ignatjevna (*raud un glāsta viņa matus*): Dēliņ manu, Gorjuška, dēliņ manu, nevajag, balodīt, es esmu ar tevi, Gorjuška...

Durvīs parādās Aleksejs, bet māte brīdinot māj viņam ar roku, un viņš pazūd.

Georgs Dmitrijevičs: Man ir bail, es nogalināšu sevi, māmiņ.

Vera Ignatjevna: Kāpēc tu tā, Gorjuška, nevajag, dēliņ. Tu man esi mīļš dēliņš, dzimtene ar tevi lepojas, tu man esi lielisks, lielisks. Tikai bezgoži sevi nogalina, kuri godu pazaudējuši, bet tu ne pie kā neesi vainīgs...

Durvīs parādās audzinātāja, bet Vera Ignatjevna dusmīgi māj viņai ar roku, un audzinātāja pazūd.

Tu man esi labs, tevi visi mīl, Dievs ir tavs aizstāvis: neļāva tev nogalināt cilvēku... Pagaidi, Gorjuška, vajag bērniņus pavadīt...

Georgs Dmitrijevičs (*pieceļas*): Noskūpstiet viņus, mamm, es nevaru.

Vera Ignatjevna: Nu, nekas, noskūpstīsi citreiz. Viņi ir silti apģērbti, aizbrauks. (*Sauc.*) Aļoša! Aļoša!

Ienāk Fomins.

Ak, Kungs, kas tas vēl tāds? Ak, tas esat jūs, jaunais cilvēks, bet es domāju, ka jūs jau esat aizgājis.

Fomins: Es nezinu. Man izklausījās, bet es varu...

Vera Ignatjevna: Nekas, nekas, balodīt, kāda tagad atvainošanās. Aļoša! Aļoša!

Ienāk Aleksejs, runā māksloti jautrā balsī.

Aleksejs: Tūlīt atbrauks.

Vera Ignatjevna (*no sliekšņa*): Kas atbrauks?

Aleksejs: Pāvels Aleksejičs. Es viņam zvanīju, viņš tikko bija no kaut kurienes atgriezies. Apbrīnojams cilvēks, tiklīdz izdzirdēja, ka vajag nakti negulēt, izrādīja ārkārtēju prieku! Lūk, Fomin, cilvēks, kurš ienīst miegu!

Georgs Dmitrijevičs: Vai tu viņam pateici?

Aleksejs: Jā, nedaudz. Nu, Fomin, esiet taču možāks, kāda velna pēc! Papirosu gribi, Gorja?

Georgs Dmitrijevičs klusējot paņem papirosu.

Fomins: Būtībā es varu negulēt, cik vajag, vienu nakti vai divas – man vienalga. Bet jūs saprotat, ka mans stāvoklis... Man vienkārši ir neērti.

Georgs Dmitrijevičs: Viss ir ērti, kolēģi. Jūs esat jurists?

Fomins: Jurists.

Georgs Dmitrijevičs: Viss ir ērti, kolēģi. Bet zini, Aleksej, vīns gan ir stiprs: es, liekas, esmu nedaudz apreibis, galva griežas, un acīs sarkani punktiņi rēgojas. Vai Godunovam bija pulkstenis? Muļķīgs jautājums, bet

tu nebrīnies: es skatos uz ciparnīcu, un šodien tā ir pavisam neparasta, dzīva un skatās. Ek, nervi! Vai jums ir nervi, kolēģi?

Fomins (*smaida*): Kā lai saka? Pagaidām vēl nav bijis iespējas sevi pārbaudīt, bet es domāju, ka man ir nervi, tāpat kā visiem cilvēkiem.

Aleksejs: Viņš, Gorja, ir sportists, tāpat kā es.

Georgs Dmitrijevičs: Cilā svarus?

Aleksejs: Jā. Un paukojas, un boksējas, un slēpo. Mēs tieši šodien apspriedām plānu vienai slēpošanai... Ek, Gorjuška, pievienojies mums.

Georgs Dmitrijevičs: Vecs.

Aleksejs: Muļķības. Tu tikai reizi pa īstam ieelpotu salto gaisu, un tev smadzenēs iestātos tāda apskaidrība – es pareizi saku, Fomin?

Georgs Dmitrijevičs: Vecs. Aizej, Aļoša, apskaties – vai bērni aizbraukuši?

Aleksejs: Tūlīt, Gorjuška.

Aiziet. Neveikls klusums.

Georgs Dmitrijevičs: Šaut jūs arī mākat?

Fomins: Nē.

Georgs Dmitrijevičs: Šaut jāmāk. Neveiksmīgs šāviens – pat uz sevi, pat uz mājas draugu vai mīļāko – atstāj kauna sajūtu.

Fomins: Es to nesaprotu. Kāpēc kauna sajūtu? – ne vienmēr ir labi nogalināt cilvēku. Un, kā es esmu dzirdējis, daudzi pašnāvnieki, kas palikuši dzīvi, vēlāk pateikušies liktenim par to, ka slikti šāvuši.

Georgs Dmitrijevičs: Ja? Es arī to nesaprotu. Bet kauns ir, ir, kolēģi, kauns, tas ir fakts.

Fomins: Bet varbūt vispār nemaz nevajag šaut?

Georgs Dmitrijevičs: Bet kāpēc tad taisa revolverus?

Abi smejas.

Fomins: Jūs to pasakiet Domē, Georg Dmitrijevič.

Ienāk Aleksejs.

Aleksejs: Es apguldīju mammu, viņa tikko turas uz kājām. Apsolīju viņai tevi saudzēt un sargāt, Gorja. Tikai tu gan pacienties attaisnot uzticību.

Georgs Dmitrijevičs: Aizbrauca?

Aleksejs: Jā.

Georgs Dmitrijevičs: Un bērnistabā ir tukšs?

Aleksejs: Nu, bet kā tad savādāk, protams, ka tukšs... Nu, Fomin, tātad parīt uz slēpēm...

Georgs Dmitrijevičs: Tukšs? Ko tas nozīmē, Aleksej: bērnistabā ir tukšs?

Aleksejs: Nu, liecies mierā, Gorja.

Georgs Dmitrijevičs: Ko tas nozīmē, Aleksej? Es gribu aiziet apskatīties, ko tas nozīmē.

Aleksejs: Gorja!

Georgs Dmitrijevičs: Laid, es tev saku. Rokas nost! – kā tu uzdrošies traucēt. Ko jūs, kungi, vispār iedomājaties, kurš jums ir devis tiesības te izrīkot? Šī ir mana māja, dzirdi? Un tukšās bērnistabas ir manas, un, lūk, šis tukšums (*sit sev pie krūtīm*) – arī mans. Ā, mamm! No kurienes tad tu? Ko tu tur stiep? Skatieties, viņa kaut ko stiepj.

Vera Ignatjevna nes gultas piederumus.

Vera Ignatjevna: Gorjuška, es pavisam aizmirsu tev kabinetā saklāt gultu.

Georgs Dmitrijevičs: Kabinetā?

Vera Ignatjevna: Liekos gulēt un pēkšņi atceros... bet kā tad ar gultu? Saša taču aizbrauca līdzī Katrīnai Ivanovnai, viena, saka, baidās braukt...
(*Aiziet uz kabinetu.*)

Aleksejs: Gorja, vai gribi, es gulēšu kopā ar tevi?

Georgs Dmitrijevičs: Nē, negribu. Bet kur ir bērni? Jūs, kolēģi, velti skatāties uz mani ar tik neprātīgām acīm, ar izbiedētas gazeles acīm, - es jokuju: es lieliski zinu, ka bērni ir aizbraukuši, es dzirdēju zvanu.

Priekšistabā atskan zvans.

Mani tikai izbrīna mans brālītis, Aleksejs Dmitričs, sportists: viņš nekādi nevar saprast, ko tas nozīmē, kad bērnistabās ir tukšs. Viņš nekādi nevar saprast, ko tas nozīmē, kad guļamistabā ir tukšs, kad mājā ir tukšs, kad pasaulē...

Aleksejs (*čukstus*):Ejiet atvērt, Fomin.

Fomins aiziet.

Georgs Dmitrijevičs: Palūgšu nesačukstēties! Es tev saku, Aleksej: tu, liekas, esi aizmirsis, ka tu esi mans brālis.

Aleksejs: Atceros, Gorja, atceros.

Georgs Dmitrijevičs: Bet, ja atceries, Aleksej... Bet, ja atceries, tad nogalini mani, Aļoša, - tu neaizšausi garām kā es: trīs reizes šāvu un sadauzīju tikai šķīvi (*smejas*). Saproti, cik tas ir asprātīgi, un tas taču ir simboliski: tikai šķīvi.

Ienāk Koromislovs un aiz viņa Fomins.

Koromislovs: Sveiks, Georg.

Georgs Dmitrijevičs: Sveiks, Pāvel. Atbrauci?

Koromislovs: Atbraucu. Ko tu te?

Georgs Dmitrijevičs: Daudzīju šķīvjus.

Koromislovs: Dauzi šķīvjus, bet vai konjaks jums ir? Nava? Ko tad tu man neteici, Aleksej, es būtu atvedis. Bet kāds vīns? – nē, šis nederēs.

Ko tu, brāl, tāds saskābis? (*Skūpstā Georgu Dmitrijeviču uz pieres.*) Oho, bet piere gan tev ir karsta.

Georgs Dmitrijevičs: Paša! Es... (*Iešņukstas un skūpstā Koromislovam roku.*)

Koromislovs: Tā. Tev nav labi, Gorja?

Georgs Dmitrijevičs: Es gribu... Es gribu noskūpstīt cilvēka roku. Ir taču vēl cilvēki, Pāvel?

Koromislovs: Ir, Gorja, ir. Katrīna Ivanovna aizbrauca?

Aleksejs: Jā, aizbrauca. Un bērņus aizveda.

Georgs Dmitrijevičs: Viņš mani nelaiž bērņistabā. Es gribu redzēt tukšu bērņistabu...

Koromislovs: Tavs brālis ir stingrs, es viņu pazīstu. Nu, bet es tevi laidīšu, kur gribi, un pats iešu tev līdzī. Tātad mājās ir tukšs un var skandalēt, cik gribas, – tas ir labi. Man patīk, kad mājās ir tukšs... Ak, tā esat jūs, Vera Ignatjevna. Sveicināti! Kā tad jums tā, nav konjaka, Vera Ignatjevna? Dzīvojat pilnā mājā, bet nav konjaka!

Atiet ar viņu malā, kaut ko klusu viņai saka.

Aleksejs: Tev ir auksti, brāl?

Georgs Dmitrijevičs: Nē. Pāvel, kur tu aizgāji? Pāvel!

Koromislovs: Es esmu te. Tā, mīļais draugs: tev ir nauda? – man nav nekā.

Georgs Dmitrijevičs: Nauda ir.

Koromislovs: Nu, lieliski. Tātad tūlīt pat braucam. Un jūs, kolēģi, ar mums.

Aleksejs: Uz kuriēni?

Koromislovs: Uz turieni, kur ir gaišs, kur ir reibums un plašums. Vai tad tagad var palikt tādā mājā!

Georgs Dmitrijevičs: Jā, jā, braucam. Paldies tev, Pāvel (*smejas*). Vai tiešām tagad ir kāda vieta, kur ir gaišs un kur ir cilvēki – o, nolādētā māja!

Koromislovs: Ir tādas vietas, Gorja, un, par laimi, ne viena vien.

Aleksejs: Pagaidiet, Pāvel Aleksejič, bet mamma? Viņa paliks viena?

Koromislovs: Bet mamma paliks viena, tāda ir viņas daļa, Aļoša. Es visām sievietēm cenšos pierādīt, ka nevajag dzemdēt, bet viņas dzemdē, nu, un pašas vainīgas. Ejam, Gorja.

Vera Ignatjevna (*no tālienes, iešņukstoties*): Taisnība, Pāvel Aleksejič, esmu vainīga!

Georgs Dmitrijevičs (*spītējoties*): Es vispirms gribu uz bērnistabu.

Koromislovs: Ja uz bērnistabu, tad uz bērnistabu. Kungi, uz bērnistabu!

Priekšgars.

OTRAIS CĒLIENS

Ir pagājis pusgads. Katrīna Ivanovna ar bērniem uz vasaru ir atbraukusi pie mātes uz muižu Orlovas guberņā. Ir karstas un skaidras jūnija sākuma dienas.

Uz skatuves ir liela istaba ar baļķu sienām un dārgām mēbelēm, gleznām un ziediem; sienas un grīdas nav krāsotas. Pa trīsviru stikla durvīm, kas tagad ir pavisam vaļā, redzama liela terase ar pusdienu galdu, kas apklāts ar krāsainu galdautu. Tur tāpat ir daudz ziedu, redzams – no pašu oranžērijas. Aiz terases margām pa kreisi – zaļumu biezoknis: vecas kļavas un ozoli, gadu gaitā nomelnējuši bērzi; pa vidu un pa labi, līdz pat vientuļam vecam ozolam, ir plata stiga ar zeltainām tālēm. Tuvojas vakars.

Uz terases pie galda sēž Mentikovs, neliela auguma cilvēks ar smalkiem sejas vaibstiem un rūpīgu frizūru, un ēd pienu ar sausiņiem; ar krāsainu kabatlakatiņu notrauc drupačās no švītīgi svītrainā flaneļa uzvalka. No dārza pa pakāpieniem uzkāpj Tatjana Andrejevna, māte, gara sieviete, ar stingru un izlēmīgu ārieni, un aiz viņas jaunākā meita, Ļizočka, skaista un spēcīga meitene-pusaudze ar kopā saaugušām uzacīm. Viņa iet ar spītīgu, bet nedaudz mākslotu un jautru kaprīzu izskatu, soļo un apstājas aiz mātes un zemā, kaprīzā balsī čīkst: „Mamm! Nu, mamm! – es braukšu”. Parādoties Tatjanai Andrejevnai, Mentikovs pieceļas.

Tatjana Andrejevna: Ko jūs te?

Mentikovs: Ēdu pienu, Tatjana Andrejevna.

Ļiza: Mamm, nu, mamm! Es braukšu.

Tatjana Andrejevna: Liecies mierā. Bet vai tad jūs šodien neesat pusdienojis?

Mentikovs: Pateicos, jums, Tatjana Andrejevna, es pusdienoju. Bet pilsētas dzīves apstākļos mana veselība ir iedragāta, un ārsts lika...

Tatjana Andrejevna: Ā, iedragāta!... Vai jums vismaz iedeva svaigu pienu?

Mentikovs: Pilnīgi.

Tatjana Andrejevna: Kas pilnīgi? Ak, nu, liecies taču mierā, Ļiza, tu man, Dieva vārds, esi apnikusi! Nerausti aiz kleitas.

Ļiza: Mentikov, vismaz jūs iestājieties par mani.

Tatjana Andrejevna: Nu, jā, meitiņas atradušas sev aizstāvi, pats Dievs atsūtījis! Liecies mierā, es tev saku. Bet jūs, mīlulīt, ja jau veselība sašķobījusi, būtu vairāk staigājis, būtu pastrādājis svaigā gaisā, nevis... Bet kur ir Katja?

Mentikovs: Katrīna Ivanovna, liekas, aizgāja uz savu istabu. Mēs gribējām spēlēt krosketu, bet ir tik karsti...

Tatjana Andrejevna: Ir nu gan jums nodarbošanās... kroskets... Labāk būtu...

Istabai cauri ātri un viegli pāriet Katrīna Ivanovna, slaida, skaista, ļoti gracioza blondīne. Viņas kustības vienmēr ir negaidītas un līdzinās lidojumam vai pārtrauktai dejai; brīžiem viņa sastingst, pieliek pie zoda kopā saliktas rokas un izbrīnīti un ilgi skatās, paceļot kopā saaugušās (tāpat kā māsai), tumšās uzacis, - un šajos brīžos klusē, varbūt vienīgi viegli noraidoši pašūpo galvu.

Katrīna Ivanovna: Lūk, arī es. Vai tu mani sauci, mamm? – es dzirdēju pa logu.

Ļiza izsmējīgi pamirkšķina māsai un, atkal sapūtusies, turpina čīkstēt.

Ļiza: Mamm, nu, mamm!

Tatjana Andrejevna: Nesaucu, bet vienkārši jautāju. Vai peldēties šodien gāji? Liecies mierā, Ļiza! Lūk, Arkādijs Prosperovičs žēlojas par savu pilsētnieka veselību, bet es viņam saku...

Mentikovs: Mana veselība Katrīnai Ivanovnai interesē ļoti maz.

Tatjana Andrejevna (*nicīgi viņu noskatot*): Laikam gan. Nu, pasaki taču viņai, Katja, lai beidz uzmākties! – kopš rīta staigā un džinkst ausī kā ods, - pavisam nomocījusi.

Ļiza: Es ziemā braukšu uz Pēterburgu.

Tatjana Andrejevna: Nu, brauc.

Ļiza: Tu to pa jokam saki, bet, tiklīdz pienāks ziema, tā teiksi: sēdi te, sprāgsti nost, nekur tev nav jābrauc.

Tatjana Andrejevna: Bet cik tad vēl līdz ziemei? Nu, un, protams, aizmirsu: no Ļubočkas no Šveices vēstule, raksta, ka karsts, un Kostenkam jau bijusi dizentērija.

Katrīna Ivanovna: Ko tu saki, mamm! Kā gan var ar bērniem un tādā karstumā... nabaga puisītis!

Tatjana Andrejevna: Nu, vai tad viņiem ar vīru iestāstīsi! Cita lieta pie mums Orlovas guberņā, saucu taču, bet nē! Vai zini, Katječka, cikos es šodien piecēlos? Sešos...

Ļiza: Bet es septiņos.

Tatjana Andrejevna: Sešos! – un kopš tā laika uz kājām un pat nepiesēdos, un ne drusciņas neesmu nogurusi...

Mentikovs: Pa saimniecību?

Tatjana Andrejevna: Nē, ar saimniecības pārzini Vasu un vēl pārvaldnieku spēlēju kroketu!

Ļiza smejas, no aizmugures noskūpsta māti uz kakla zem matiem un pēkšņi pieņem tādu izskatu, it kā būtu dziļi vīlusies dzīvē.

Ļiza: Es iešu nomirt. Katja, iesim nomirt!

Katrīna Ivanovna: Es jau šodien miru, kad gājām spēlēt kroketu.

Ļiza: Mentikov, ejam nomirt!

Mentikovs (moži): Es vēl gribu dzīvot!

Tatjana Andrejevna: Viņam žēl frizūras!

Ļiza: Bet man nekā nav žēl. Ko žēlot, par ko skumt?...

Lēnām, ar to pašu vīlušos izskatu ieiet istabā. Viņai nopakaļ kāpj arī Tatjana Andrejevna.

Tatjana Andrejevna: Pagaidi, Ļizočka, es tad arī iešu ar tevi nomirt. Kā tad meitenīte viena pati mirs!... (*Aiziet.*)

Mentikovs: Cik karsts!

Katrīna Ivanovna: Iesim iekšā, tur ir vēsāks.

Mentikovs: Nospēlējiet kaut ko, Katrīna Ivanovna... Grīgu.

Katrīna Ivanovna: Tagad?

Mentikovs: Man gribas mūziku.

Katrīna Ivanovna: Jums viss kaut kā apbrīnojami nelaikā, Arkādij Prosperovič.

Mentikovs: Ja?

Klusums.

Es šovakar, aizbraucu, Katrīna Ivanovna.

Katrīna Ivanovna: Kas tas vēl?

Mentikovs: Mana klātbūtne acīmredzot nav gluži patīkama jūsu māmiņai, un arī jūs pati...

Katrīna Ivanovna: Palieciet.

Mentikovs: Katja!

Katrīna Ivanovna: Atkal? Atcerieties, ko es jums teicu, Arkādij Prosperovič, un tagad atkal atkārtoju: ja jūs vēlreiz uzdrošināties nosaukt mani par Katju vai kaut kā atgādināt...

Mentikovs: Bet tu man piederēji, Katja, tu bijī mana!

Katrīna Ivanovna: Ja jūs... ja jūs... Es jums tūlīt iesitīšu!

Mentikovs: Piedodiet, es vairs tā nedarīšu. Nedomājiet, Katrīna Ivanovna, ka es baidos no jūsu sitiena... jūs jau vienreiz man iesitāt...

Katrīna Ivanovna: Es priecājos, ka jūs to atceraties.

Mentikovs: Jā, es atceros. Un ticiet, es nebaidos no atkārtojuma, bet mana mīlestība pret jums ir nesavtīga, un es gribu tikai vienu: dienu un nakti upurēt sevi jūsu laimei... Es palikšu.

Katrīna Ivanovna: Kāpēc jūs man atgādinājāt? – šorīt es jutos pavisam mierīga, un es uzvilku baltu kleitu.

Mentikovs: Balta kleita ir tīrības simbols: jūs esat nevainīgs upuris, Katrīna Ivanovna.

Katrīna Ivanovna: Kāpēc jūs man atgādinājat... Ak, cik skumji... Es biju nelaimīga, es biju neprātīga, kad jums atdevos. Cik jūs esat zemisks, - vai tad jūs nesaprotat, ka es jums atdevos aiz nicinājuma, šī rūgtā aizvainojuma dēļ... Viņš mani saindēja. Viņš uzdrošinājās mani turēt aizdomās, ka esmu jūsu mīļākā... nu, tad lai arī tas ir taisnība, lai tad es esmu jūsu mīļākā, - jūs esat apmierināts?

Mentikovs: Ticiet, Katrīna Ivanovna, manas sirids balsij: es nekad neaizmirsīšu tos laimīgos mirkļus, kurus jūs man sniedzāt.

Katrīna Ivanovna: Bet tagad viņš raksta, viņš katru dienu raksta. Vakar atkal bija vēstule. Ko es viņam atbildēju?

Mentikovs: Ir jābūt lepnam, Katrīna Ivanovna: viņš jūs apvainoja, jūs esat nevainīgs upuris.

Katrīna Ivanovna: Viņš gribēja mani nogalināt, tas ir šausmīgi: viņš gribēja mani nogalināt. Es to nevaru saprast un visu laiku vaicāju sev, visu laiku vaicāju sev: vai tiešām mana dzīve ir tik kaitīga vai nevajadzīga, vai pretīga viņam, ka viņš gribēja man to atņemt – nogalināt? Vai tad var būt tik pretīga kāda cilvēka dzīve? Tagad taču es būtu mirusi... ko tas nozīmē? Un šajās dienās kādu nakti pēkšņi man izlikās, ka es arī esmu mirusi, un šī sajūta bija tik savāda, ka es to nemaz nevaru izstāstīt. Tās nebija bailes, nē, bet kaut kas... Kurp jūs, Arkādij Prosperovič? – sēdiet taču...

Mentikovs: Es pēc pelnu trauka. Es jūs klausos.

Katrīna Ivanovna: Viņš tagad sauc sevi par nelieti un... bet, mans Dievs, ko man dod viņa vārdi... Un kas ir nelietība? Vai tā arī ir nelietība, ka es jums atdevos toreiz, vai nē?

Mentikovs: Jūs bijāt apvainota un apmelota...

Katrīna Ivanovna: Klusējiet. Dievs zina, cik es toreiz biju nelaimīga, kā pats pēdējais cilvēks, - un tas bija viņš, kurš mani atdeva jums...

Mentikovs: Kas viņš? Dievs?

Katrīna Ivanovna: Es nesaprotu... Vīrs, protams. Pēkšņi es sajutu, ka man vajag ar jums saieties, un tas bija tik šausmīgi – kāpēc vajag? Kāpēc?... Nē, tā ir nelietība, nelietība, nelietība. Pagaidiet, sēdiet nekustīgi, es gribu jūs apskatīt.

Mentikovs: Man ir neērti...

Katrīna Ivanovna: Sēdiet taču...

Klusējot ilgi apskata nekustīgo Mentikovu, šūpo galvu ar izmisuma izteiksmi, ātri paiet malā, kā lidojumam paceļ atkailinājušās rokas ar īsām piedurknēm. Rokas bezspēcā nokrīt. Ātri pagriežoties, pieplok ar plecu pie sienas, klusējot skumji stāv ar nolaistu galvu.

Mentikovs: Vai jūs viņu mīlat?

Katrīna Ivanovna noliedzoši šūpo galvu. Tad tāpat klusējot maina zīmi uz apstiprinošu.

Mentikovs: Es jūs nesaprotu, Katrīna Ivanovna.

Katrīna Ivanovna: Nezinu.

Mentikovs: Nevar būt?...

Katrīna Ivanovna: Var būt. Un no Aļošas atkal saņēmu vēstuli: cik viņš ir labs cilvēks!... Viņš ir kā mana sirdsapziņa, un es viņam... Nē, es viņam neko neteikšu. Kurp jūs?

Mentikovs: Es uztraucos. Es gribu pastaigāt.

Katrīna Ivanovna: Viņš man raksta par māti, ka viņa arī tagad vēlas, lai es atgrieztos. Par ko šī sieviete mani nemīlēja? – viņa ir laba un mīl visus, bet pret mani attiecās tik slikti, vienmēr par kaut ko turēja aizdomās... Nu, padomājiet, vai tad es esmu vainīga, ka es... esmu skaista, bet Georgs vienmēr ir aizņemts darbā, un es vienmēr esmu viena? Nē, nē, es neatbildēšu, es esmu mirusi, es esmu zārkā. Arī baltā kleita man ir tāpēc, ka es esmu zārkā. Jūs manī neklausāties?

Mentikovs: Nē, es uzmanīgi klausos.

Katrīna Ivanovna: Bet kāpēc tad jūs nopūšaties?

Mentikovs klusē un staigā.

Kāpēc jūs nopūšaties?

Mentikovs (*apstājoties*): Jūs esat cietsirdīga, Katrīna Ivanovna... Lai arī es esmu niecība, kā jums labpatīk teikt, lai arī es esmu mazs un pieticīgs cilvēks, bet man ir liela sirds... un es taču jūs mīlu, Katrīna Ivanovna...

Katrīna Ivanovna: Es jums teicu...

Mentikovs: Atļaujiet, atļaujiet – vai tad es prasu pretmīlestību? Bet vajag taču pazēlot cilvēku, kurš bez... bez mīlestības un padevības... un cieņas... Nu jau vairākus mēnešus es esmu jūsu uzticības persona, un, protams, es ar to lepojos, bet, Katrīna Ivanovna... es taču jūs mīlu, un kā lai es jūtos, kad katru dienu klausos par jūsu mīlestību pret citu... Es naktīs neguļu, Katrīna Ivanovna, mana sirds burtiski plīst pušu un... kaut vai kaut kādu jūsu uzmanības zīmi... Atliek man ierunāties par savām jūtām, jūs kliedzat uz mani kā uz suni, draudat mani... padzīt... Mani... (*Apsēžas pie galda un raud, nolīcis rokas uz ceļiem.*)

Katrīna Ivanovna: Arkādij Prosperovič... (*Pieiet tuvāk un skatās.*) Jūs raudat? Mans Dievs, cik riebīgi, viņš raud. Beidziet raudāt! – jūs dzirdat!

Mentikovs: Es dzirdu.

Katrīna Ivanovna: Beidziet taču!

Mentikovs: Es raudu... es raudu par mūsu, par mūsu nabaga bērnu...

Katrīna Ivanovna: Klu... Klusējiet.

Mentikovs: Es jau klusēju, bet, Katja... Katrīna Ivanovna! Kad es izdzirdēju, jūs man teicāt, ka gribat izdarīt to šausmīgo operāciju... klīnikā... un mūsu bērns, mūsu nevainīgais bērniņš... es toreiz negulēju visu nakti, es burtiski plēsu matus no bēdām! Es burtiski... biju izmisumā, bet jūs gribat, lai es neraudātu, kad pat viscietākā sirds...

Tajā pašā pozā, pieplokot ar plecu pie sienas, nolaidusi galvu, sieviete viņā klausās un pie pēdējiem vārdiem – nedzirdami atrāvusies no sienas – lēniem un kā akliem soļiem iziet. Mentikovs atskatās – viņš ir palicis viens. Nopūšas, akurāti noslauka acis ar kvadrātā salocītu lakatiņu un, izvilcis mazu spogulīti, sakārto frizūru. Nopūšas. Pa pakāpieniem no dārza ātri uzskrien Ļiza, kliedz:

Liza: Katja, Katječka! Kur ir Katja? Aļoša atbraucis. Mentikov, balodīt, dārgumiņ, kur ir Katja? Jūs zināt, Aļoša atbraucis, tā tad lieta tuvojas izlīgumam. Kāds Aļoša ir skaistulis, un ar viņu kopā kaut kāds, arī skaistulis. Mentikov, jūs to saprotat: tā tad ziemā es braucu pie viņiem, un nekāda mamma mani nenoturēs. Jūs neskumstiet, mēs brauksim kopā. Ja es nebūtu tik pieaugusi, es jūs noskūpstītu, bet tagad... (*Ar spēku saķer pretojošos Mentikovu aiz rokām un riņķo pa istabu. Aizskrien kliegzot.*) Katja! Aļoša atbraucis!

*Mentikovs satraukti atskatās uz terasi un steidzīgi aiziet pa pretējām durvīm.
Vienlaicīgi no dažādām pusēm uznāk: pa kāpnītēm Aleksejs un Koromislovs, no šīs
puses – Katrīna Ivanovna un aiz viņas Ļizočka.*

Katrīna Ivanovna: Aļoša! Ak, kungs! Aļoša!

Aleksejs: Sveika, Katječka.

*Cieši saskūpstās, un Ļiza, pastiepusies uz pirkstgaliem, iejusti atkārtu viņu kustības.
Koromislovs skūpst Katrīnai Ivanovnai roku, visi, redzams, ir satraukti.*

Katrīna Ivanovna: Aļoša, balodīt, kā es priecājos, ka tu atbrauci! Tā man tagad ir tāda laime – ja tu zinātu... ja tu zinātu. Gribi tēju? Un arī par jums es šausmīgi priecājos, Pāvel Aleksejevič... Jūs redzējāt, kāda man ir māsa: vakar vēl bija meitenīte, bet šodien, skatieties, jau pieaugusi.

Koromislovs: Pirmo reizi redzu.

Katrīna Ivanovna: Ļizočka, bet vai tu priecājies, ka Aļoša atbraucis? Tu paskaties, kāds viņš ir kļuvis.

Ļiza (pārlicecinoši): Skaistulis.

Aleksejs: Un tu arī, Ļizok, neizskaties slikti: tikai kurš tev uzķēpājis tās uzacis?

Ļiza nosarkst un, saraukusi pieri, stingri skatās uz Koromislovu. Tas smaida.

Katrīna Ivanovna: Iesim iekšā, tur ir vēsāks. Kāds šodien karstums. Kā jūs atbraucāt? – pie mums taču stacijā ne vienmēr ir zirgi. Es nemaz nedomāju, Aļoša: vēl vakar tava vēstule, bet šodien – tu pats... Bet kā ar tēju? Ļizočka, palūdz tēju.

Ļīza: Tūlīt.

Aiziet cienīgā gaitā, bargi skatoties uz smaidošo Koromislovu.

Koromislovs (nopietni): Bet jūs neuztraucieties, Katrīna Ivanovna, nevajag.

Katrīna Ivanovna grib kaut ko teikt, bet tā vietā pieceļas, pasper divus ātrus soļus un piespiež pie acīm plaukstas. Aleksejs jautājoši skatās uz Koromislovu, un tas izdara žestu, it kā uzzīmē ar zīmuli figūru. Aleksejs saviebjas un māj ar roku.

Aleksejs: Katječka, nevajag. Klausies, Katja...

Koromislovs: Lieta tāda, Katrīna Ivanovna, ka mēs pie jums kā sarunu vedēji: jūs jau esat uzminējusi, es domāju?

Katrīna Ivanovna (neatņemot rokas): Tikai tagad.

Koromislovs: Nu, tad lieliski: man patīk, kad visu dara pilnīgi vaļsirdīgi. Nu, Aļoša, klāj vaļā, bet jūs, Katrīna Ivanovna, dārgā, sēdieties un klausieties.

Katrīna Ivanovna apsēžas, viņas seja ir pietvīkusi, acīs smaidis un asaras.

Nu, ko, Aļoša, sāc.

Aleksejs: Nē, labāk jau jūs, Pāvel Aleksejevič. Man tas viss ir tik sāpīgi un... nē, labāk jau jūs, Pāvel Aleksejevič. Es ne tā pateikšu.

Koromislovs: Labi. Vārdu sakot, Katrīna Ivanovna, jums vajag atgriezties pie vīra, citādi notiks nelaime. Runāju pilnīgi nopietni un pilnībā pārzinot lietu. Viņš uz jums šāva? – taisnība, šāva un pat trīs reizes. Bet tā kā muļķiem veicas, tad viņš jums netrāpīja, toties tagad varbūt arī trāpīs. Ne jums, protams, jūs saprotat?

Katrīna Ivanovna: Saprotu.

Aleksejs: Katja, kāpēc tu ne reizi neatbildēji ne uz vienu viņa vēstuli? Tāda klusēšana taču ir sliktāka par jebkuriem vārdiem, Katja. Un kaut arī es pilnībā un no visiem aspektiem vainoju Georgu, bet man bija žēl uz viņu skatīties. Kāpēc tu viņam neatbildēji?

Katrīna Ivanovna: Nezinu.

Aleksejs: Tu arī man neatbildēji ne vārda. Rakstīji par bērniem, par sevi, un visu kaut kā – piedod, Katja, - nedzīvi. Bet uz maniem jautājumiem par viņu – ne vārda.

Katrīna Ivanovna: Es nezināju, ko atbildēt.

Aleksejs: Tu nevari viņam piedot?

Katrīna Ivanovna: Nezinu.

Aleksejs: Bet tu taču viņu mīli, Katja?

Koromislovs: Pagaidi, Aļoša, tā tās lietas nerisina. Vārdu sakot, Katrīna Ivanovna, jūsu vīrs ir atbraucis kopā ar mums, sēž tagad krūmos un gaida jūsu atļauju te parādīties.

Katrīna Ivanovna (*pieceļoties*): Nē!

Aleksejs: Katja, nu, paklausies taču.

Katrīna Ivanovna (*nemanot uzliekot roku uz sirds*): Nē!

Klusums.

Aleksejs (*pieceļoties, dzedri*): Tātad mums braukt prom? Labi, braucam, Koromislov.

Koromislovs (*ar roku apsēdinot viņu*): Ek, Aleksej, te tikai sākas, bet tu – braucam... Ļauj cilvēkam attapties, negrāb viņu aiz rīkles.

Aleksejs: Es to negaidīju, Katja, kad braucu šurp. Vai tiešām tevī ir tik maz augstsirdības! Kad es braucu šurp, es domāju satikt to Katrīnu Ivanovnu, tīro, augstsirdīgo, cēlo, attiecībā uz kuru tikai ārprātīgajam, kā manam brālim, varēja rasties kaut kādas aizdomas. Katja!

Katrīna Ivanovna: Viņas vairs nav, Aļoša, viņu nogalināja tavu acu priekšā.

Koromislovs: Viņa grib teikt, ka kaut arī lodes netrāpīja un neskāra viņas ķermeni, bet nogalināja dvēseli. Vai ne, dārgā? Nu, bet tās ir blēņas: dvēseli tik viegli nevar nogalināt. Manā dvēselē, es jums teikšu, dārgā, ir sprāgušas bumbas, bet redzat – es esmu dzīvs un dzīvoju ar lielu prieku.

Viss pāriet, viss aizmirstas, dārgā! Bet jūs vēl esat tik jauna un tik skaista, un arī jūsu bērniņi, cik atceros, nav slikti. Mēs tagad iesim ar Aļošu padzēsim tēju un paskatīsimies jūsu dārzā, bet jūs ar viņu te parunājiet. Nu, ir taču neērti, patiešām: Valsts Domes loceklis, bet sēž krūmos kā irbe. Nevajag pazemot cilvēku.

Katrīna Ivanovna: Es neatgriezīšos pie viņa.

Koromislovs: Nu, tad to viņam arī pateiksiet. Tādu sarunu taču nevar vest caur starpniekiem, kā jums šķiet? Jums ir skaists parks – vai tā ir jūsu mātes muiža?

Katrīna Ivanovna: Jā.

Koromislovs: Un saimniecība, redzams, ir kārtībā. Ek, cik sen es neesmu bijis īstos Krievijas laukos, salmu ainavas vidū, un tagad pat kaut kā kauns. Zīmēju plikus sievišķus, un viņas man ir apnikušas kā rūgta nāve, bet izjaukt kārtību...

Aleksejs: Piedod man, Katječka, es, liekas, pateicu pārāk asi.

Katrīna Ivanovna (*ātri pasmaidot*): Cik tu esi dumjš, Aļoša: īstai sirdsapziņai nekad nav jālūdz piedošana, lai ko tā būtu izdarījusi. Tu esi mana sirdsapziņa.

Koromislovs: Bet es – pulkstenis. Ejam, Aleksej, tikai jūs gan, dārgā, nekur no šīs istabas prom neejiet: iziesiet citā, bet pēc tam šajā vairs neatgriezīsieties. Kleita jums ir kārtībā, un frizūra, un viss kā nākas, pasēdiet te, draudziņ, viņš nav tālu.

Abi aiziet. Katrīna Ivanovna nepieņemoties gaida uz tā paša krēsla – viņas rokas ir nolaistas starp ceļiem. Saule ir norietējusi, un dārzā ir vakara ēnas. Kaut kur tālu gani stabulē. Klusums. Smagi un neveikli sperot soļus, pa pakāpieniem uzkāpj Georgs Dmitrijevičs, izbijies apskata terasi un saka: „Katja! Neviena nav”. Neizlēmīgi pārkāpj sliekšnim un pirmajā mirklī neredz Katrīnu Ivanovnu. Uzmanīgi pasper vēl divus soļus.

Georgs Dmitrijevičs: Katja! Kur tu esi, Katja?

Klusums. Pēkšņi ierauga sievu, kura joprojām sēž tajā pašā pozā, un pamirst. Tad apņēmīgi pieiet pie viņas, klusējot nometas uz ceļiem un klusējot uzliek viņas rokas sev uz galvas. Katrīna Ivanovna nekustas.

Katja, es atnācu. Katja, kāpēc tu klusē? Paskaties uz mani – tas esmu es, Katja!

Katrīna Ivanovna (*klusi*): Piecelies. Nē, es neko. Piecelies, Gorja.

Georgs Dmitrijevičs (*pieceļoties*): Tu mani negaidīji?

Katrīna Ivanovna: Nē, es visu laiku tevi gaidu.

Georgs Dmitrijevičs: Katja, vai tiešām tā ir taisnība, un es redzu tevi? Katja, kāpēc tu man neatbildēji uz vēstulēm – es taču pavisam sajuku prātā. Katja, paskaties, man deniņos ir sirmi mati.

Katrīna Ivanovna: Es redzu. Es tevi mīlu. Nē, nē, nenāc man klāt.

Georgs Dmitrijevičs: Bet kāpēc tev ir tā nolaistas rokas? Katja, tu neesi izkustējusies no vietas kopš tā brīža, kad es ienācu, - kas tev kaiš, Katja? Man ir bail, balodīt. Vai bērni veseli?

Katrīna Ivanovna: Bērni ir veseli. Georg – es esmu kritusi, es tevi piekrāpu.

Klusums. Viegli grīļojoties, viņš atiet malā un apsēžas uz krēsla, nolaidis galvu uz rokām. Dārzā klusu stiepjas garumā vakara ēnas.

Georgs Dmitrijevičs: Toreiz?

Katrīna Ivanovna: Nē. Vai tad tu joprojām domā?...

Georgs Dmitrijevičs: Nē. Pagaidi mazliet, es tagad nesaprotu. Runā.

Katrīna Ivanovna: Labāk nevajag runāt, Georg.

Georgs Dmitrijevičs: Nē, runā...

Katrīna Ivanovna: Es atdevos Mentikovam. Nē, pēc tam, kad tu gribēji mani nogalināt. Tā bija tikai viena reize.

Georgs Dmitrijevičs pieceļas un divreiz pāriet pāri istabai, tad atkal apsēžas tajā pašā pozā.

Georgs Dmitrijevičs: Runā.

Katrīna Ivanovna: Bet es paliku stāvoklī, un man izdarīja operāciju. Vairāk nekā nebija.

Georgs Dmitrijevičs (aizsmacis): Vairāk nekā?

Katrīna Ivanovna: Jā, vairāk nekā. Labāk nevajadzēja runāt.

Georgs Dmitrijevičs: Man Liza teica, ka Mentikovs te dzīvo jau mēnesi. Kāpēc viņš ir te?

Katrīna Ivanovna: Nezinu. Man nav, ar ko parunāt. Vai jums ļoti sāp, Georg Dmitrijevič?

Klusums. Georgs Dmitrijevičs pieceļas, dažas reizes pāriet pāri istabai, izstiepies kā parādē, ar dūrēs savilkām rokām. Pēc viena no pagriezieniem tikpat apņēmīgi pieiet pie sievas un nometas uz ceļiem.

Georgs Dmitrijevičs: Piedod man, Katja.

Katrīna Ivanovna (pielec kājās): Ko? Laid vaļā roku. Ko?

Georgs Dmitrijevičs: Piedod man, Katja.

Katrīna Ivanovna (k dziedz): Neuzdrīksties... Neuzdrīksties! Neaiztīc mani... Mamm!... Laid mani!...

Viņš ar spēku piespiež viņas galvu pie savām krūtīm, apslāpējot viņas nesakarīgos kliegzienu.

Georgs Dmitrijevičs: Katja, Katja, balodīt, kas tev kaiš, nomierinies, izdzirdēs, Katja... Tas esmu es, Katječka. Nu, nabadzīte tu mana, nu, mīļā tu mana!

Katrīna Ivanovna (klusī): Laid. Dieva dēļ, laid. Es atkal sākšu kliegt.

Georgs Dmitrijevičs: Tu taču esi mana mīlestība, - tu taču esi mana mūžīgā, vienīgā mīlestība. Kur es tevi laidīšu? Kur es tevi laidīšu?

Katrīna Ivanovna: Laid!

Georgs Dmitrijevičs: Nu, ja vēlies, Katja, Katječka... – mēs nomirsim kopā. Kopā – tu saproti? Jo kur es tevi laidīšu? Kur es pats iešu? Un vai tad ir kaut kāds ceļš... Nu, nomirsim, nomirsim, un es būšu laimīgs.

Katrīna Ivanovna: Man vienai ir jāmirst.

Georgs Dmitrijevičs: Vienai? Un ko tad darīšu es? Es tev zvēru, Katja, dodu goda vārdu, ka, ja tu... tagad... Atver acis, ieskaties man tieši dvēselē... Tu skaties, Katja? – tu redzi, Katja, tu redzi, Katja?

Gandrīz atgrūžot viņu, pieiet pie durvīm un skatās dārzā, ar abām rokām turot galvu. Tāpat, pacēlusi rokas kā lidojumam, uz viņu skatās Katrīna Ivanovna un pēkšņi sāk klusējot krustīt viņu ar sīkiem un biežiem krustiņiem.

(Dobji, neatgriežoties.) Vai tu esi te, Katja? – neaizej. Ak, mans Dievs! Es skatos uz šo dārzu, uz šīm vakara ēnām un domāju: cik mēs esam sīki, kā mēs drīkstam mocīties, kad ir tāds skaistums un miers. Katja, kāpēc es tevi tik ļoti sāpināju? Kāpēc es esmu nomocījis sevi? Tu atgriezīsies pie manis, Katja?

Katrīna Ivanovna: Ja tu vēlies, Gorja.

Georgs Dmitrijevičs pagriežas, pienāk klāt.

Georgs Dmitrijevičs: Noskūpsti mani. *(Skūpsta.)*

Katrīna Ivanovna: Laid!

Georgs Dmitrijevičs: Tev ir labi?

Katrīna Ivanovna: Jā. Un man ir nedaudz bail. Noskūpsti mani.

Georgs Dmitrijevičs: Mana izbiedētā sirds, ne no kā nevajag baidīties, ne no kā. Vai tad mīlestībai kaut kas pasaulē var būt briesmīgs? Nekas... Es tagad esmu kā šis vecais, gudrais dārzs, bet visi cilvēki ir zem maniem zariem.

Katrīna Ivanovna: Paiesimies.

Georgs Dmitrijevičs: Kā senāk?

Katrīna Ivanovna: Jā, klausies. Nē, tu klausies uzmanīgi...

Georgs Dmitrijevičs: Klausos, bērniņ.

Katrīna Ivanovna: Es baidos no sevis.

Georgs Dmitrijevičs: Šodien mēs otro reizi laulājamies. Tu, mana mīlestība... Un tu esi tāda skaistule, tāda skaistule, ka acu gaismu var zaudēt... Kad es šodien ienācu un ieraudzīju tevi...

Katrīna Ivanovna: Vai tev bija bail ienākt? – tu tik šausmīgi lēnām nāci.

Georgs Dmitrijevičs: Bet tu pat neatsaucies. Es tevi saucu, es tevi saucu...

Katrīna Ivanovna: Ak, Gorja, es biju kā mirusi. Tu mani sauc, bet es domāju: kāpēc viņš traucē mirušo, neaiztiek mani, es esmu mirusi!

Georgs Dmitrijevičs: Es tevi esmu nomocījis.

Katrīna Ivanovna: Nē, ne tu. Paklausies taču, Gorja!

Georgs Dmitrijevičs: Klausos, bērniņ, dzirdu katru tavu vārdiņu.

Katrīna Ivanovna: Es baidos no sevis! Es tagad domāju par sevi: ja es varēju izdarīt to... nē, pagaidi! – tad ko gan es nevaru? Tātad, es visu varu. Kāpēc tu klusē, Gorja: tu domā, ka tā ir taisnība?

Georgs Dmitrijevičs: Tā, Katječka, paklausies tagad tu. Tātad es šāvu un gribēju tevi nogalināt...

Katrīna Ivanovna: Vai tiešām tu gribēji mani nogalināt?

Georgs Dmitrijevičs: Pagaidi. Bet vai tad no tā izriet, ka es tagad, vispār ņemot, esmu kļuvis par slepkavu un, vispār ņemot, varu nogalināt, laupīt un tā tālāk? Ak, manu bērniņ, ne tikai neizriet, bet pavisam otrādi! Kopš tā laika, kad manā rokā pabija nāve, es tik ļoti cienu, tik ļoti saprotu svešu cilvēka dzīvību. Pirmajā laikā, toreiz, ar mani notika pat kaut kas šausmīgs: paskatos nejauši uz kaut kādu cilvēku, uz ielas vai pie mums Domē, un domāju: bet cik viegli viņu var nogalināt! – un man paliek viņa tik žēl, un gribas būt tik uzmanīgam, lai pat nejauši kaut kā...

Katrīna Ivanovna: Tu esi citāds. Es saprotu, ko tu runā, bet tu esi citāds. Mīļais, par to vispār nevajag runāt, bet es tikai mazliet... Paklausies: kad es gulēju slimnīcā, pēc tam jau, man bija... tāds kauns un tik bail... Nē, es nevaru!

Georgs Dmitrijevičs: Jā, nevajag, nevajag. Un vēl kas, Katja: par to vispār un nekad nevajag runāt.

Katrīna Ivanovna: Labi. Mentikovs ir te.

Georgs Dmitrijevičs: Viņš neeksistē.

Katrīna Ivanovna: Labi.

Georgs Dmitrijevičs: Vispār, saproti? – tā nav bijis. Tu varbūt man neticēsi...

Katrīna Ivanovna: Es tev ticu.

Georgs Dmitrijevičs: Tici, bērniņ, tici, - bet es pilnīgi neko nejūtu attiecībā uz to... Mentikovu. Viņš ir tik šausmīga niecība...

Katrīna Ivanovna: Jā!

Georgs Dmitrijevičs: Un viņš ir kā parazīts un eksistē tikai, kā lai to pasaka, tikai, pateicoties mūsu netīrībai.

Katrīna Ivanovna: Viņš neko nesaprot.

Georgs Dmitrijevičs: Absolūti!... Es taču viņu zinu. Ja viņam ļaus rāpot, viņš arī rāpos, bet, ja neļaus – viņš aizrāpos uz citu pusi. Un viņš vienmēr eksistē, vienmēr meklē un vienmēr ir gatavībā: ar viņu var aplipt vagonā... Ko tu, Katječka?

Katrīna Ivanovna: Tā. Laid manu roku.

Georgs Dmitrijevičs: Tev sāp?

Katrīna Ivanovna: Nē, tā. Es esmu nogurusi no staigāšanas.

Georgs Dmitrijevičs: Tu esi notievējusi, Katječka, bet tā tu izskaties vēl labāk. Zini, kad es šodien ieraudzīju tavas rokas, es atkal nodomāju, kā toreiz vēl domāju: ka kaut kad agrāk rokas cilvēkam bija spārni. Un tu joprojām sapņos lido?

Katrīna Ivanovna: Nē. Maz. Bet cik Aļoša ir lielisks!... Tu viņu mīli?

Georgs Dmitrijevičs: Nu, bet kā tad citādi! Un arī Koromislovs ir lielisks cilvēks. Ja tu zinātu, kā viņš man palīdzēja tajās dienās... Katja, Katječka... vai tiešām tu atkal esi mana sieva!

Katrīna Ivanovna: Jā.

Georgs Dmitrijevičs: Šodien?...

Klusums.

Katrīna Ivanovna: Jā. Mamma būs ļoti priecīga.

Georgs Dmitrijevičs (*satraukti smejas*): Mans Dievs, kas ar mani notiek... Katja? Ai, nu, labi! Mamma? Viņa tev ir tik lieliska sieviete, un mēs taču ar viņu jau sen sarakstāmies, un viņa zina, ka es atbraukšu.

Katrīna Ivanovna: Ko tu saki! – re, cik viņa ir viltīga, Gorja!... Nē, sēdi, sēdi. Kāpēc tu nepīpē?

Georgs Dmitrijevičs: Aizmirsu!

Katrīna Ivanovna: Še tev pelnu trauks... bet sērkociņi? (*Grib padot pelnu trauku, bet pārdomā un pasniedz citu.*) Gorja, saki man, kāpēc es esmu palikusi tāda? Tu tagad jautā: šodien? – bet es domāju, ka ir jāsaka: nē, - un pēkšņi man tā sagribējās pateikt: jā!

Georgs Dmitrijevičs: Tāpēc, ka tu mani mīli.

Katrīna Ivanovna: Jā, mīlu, bet ar to ir par maz.

Georgs Dmitrijevičs: Citam nebūtu pateikusi.

Katrīna Ivanovna: Citam? Gorja, pasaki man... tu pavisam esi man piedevis? Nē, tas nav tas. Gorja, pasaki man, kāpēc es tā... uztraucos? Nē, pavisam īpaši. Skaties, Gorja! (*Nostājas viņa priekšā, atmetot rokas atpakaļ, izstiepusies kā lidojumam vai kritienam bezdibenī.*) Skaties, Gorja, kāpēc? Lūk, es stāvu, un man gribas... mesties tev virsū – un apskaut, žņaugt un Gorja!

Georgs Dmitrijevičs metas pie viņas un cieši apskauj. Ilgstošs skūpstis. Lejā pie terases dzirdamas balsis.

Laid, nāk!

Georgs Dmitrijevičs: Katja!

Katrīna Ivanovna: Laid.

Georgs Dmitrijevičs: Tāpēc, ka tu mani mīli.

Katrīna Ivanovna: Jā, tāpēc, ka mīlu.

Georgs Dmitrijevičs: Šodien?

Ienāk Koromislovs, Aļoša un Ļizočka. Izliekas, ka viss ir kā parasti, bet tomēr ir īsa pauze.

Bijāt dārzā?

Koromislovs: Jā, dārzā. Es, Georg, esmu izlēmis: pametu savus plikos sievišķus un braucu uz vasaru šurp: nedrīkst taču, cūcība! Jūs mani aicināt, Katrīna Ivanovna?

Katrīna Ivanovna: Aicinu.

Koromislovs (Georgam Dmitrijevičam): Bet tu, saimniek?

Georgs Dmitrijevičs: Protams!

Koromislovs: Aha! Tātad mēs tagad ejam pie Tatjanas Andrejevnas un paziņojam: izlīguši. Ak, jaunie cilvēki, ko jūs darāt ar vecu sievieti: viņa taču tur visa trīc! Es visu mūžu mēģinu pierādīt sievietēm: nevajag dzemdēt bērnus, nu, un pašas vainīgas. Nu, Georg Dmitrijevič.

Paņem viņu zem rokas un paiet nost. Aleksejs un Ļizočka no abām pusēm pie Katrīnas Ivanovnas.

Aleksejs: Paldies tev, Katječka. Dod rociņu, noskūpstīšu, paldies. Gorjka taču nūdien ir labs cilvēks. Vai tu priecājies, Katječka?

Katrīna Ivanovna smaidot māj ar galvu.

Ļīza: Es arī priecājos. Bet pagaidi, Aļoša! Katječka, kādas šausmas, es viņā iemīlējos, un viņš gleznos manu portretu!

Aleksejs (*spiežot Katrīnai Ivanovnai roku*): Bet mani aizmirsi, Ļīzočka!

Ļīza: Es taču nevaru mīlēt divus uzreiz! Katja, bet tavu portretu viņš ir gleznojis?

Aleksejs: Ā, tu esi greizsirdīga?

Ļīza: Kā velns – uh, mammas nav?

Koromislovs (*pienākot*): Nu, Ļīzok, mēness lec, un mums laiks uz parku. Jūs man vēl apsolījāt kaut kādu sēni parādīt mēness gaismā. Bet tu, Aleksej, aizej pie Tatjanas Andrejevnas, es vairs nevaru, man apnicis, bet tu māki apieties arī ar vecām kundzēm.

Ļīza: Tā nav sēne, bet lapene, to tikai tā sauc par sēni.

Koromislovs: Tas, Ļīzok, vēl ir jāpierāda. Pagaidiet... bet varbūt jūs uz parku, bet mēs paliksim te? Kā jūs domājat, Katrīna Ivanovna?

Georgs Dmitrijevičs: Nē, ejiet, mums vēl jāparunā. Aļoša, pasaki mammai, ka pēc īsa brīža es pats pie viņas ieiešu, bet tagad...

Aleksejs: Zinu jau, nemāci. Būtu kaut paldies pateicis... nu, velns!

Abi smejas. Georgs Dmitrijevičs nopietni paspiež Aleksejam roku un sirsnīgi skūpstā viņu. Aleksejs aiziet.

Koromislovs: Ejam, ejam. Roku, Ļīzok!

Ļīza: Cik Aļoša ir smieklīgs – vai ne?

Koromislovs: Jūs jau pamanījāt?...

Abi aiziet. Klusums. Istabā ir pustumsa, uz terases vakara pēdējās krāsas cīnās ar pirmajiem rožainajiem mēness stariem.

Georgs Dmitrijevičs: Lūk, mūs salaulāja, Katja. Kāpēc tu klusē? – tu atkal mani biedē, Katja. Kopš tā brīža, kad viņi ienāca, tu neesi pateikusi ne vārda. Iesim, apsēdīsimies uz dīvāna, es gribu tevi cieši apskaut.

Katrīna Ivanovna: Gorja, iesim pie bērniem.

Georgs Dmitrijevičs: Pie bērniem? (*Uz mirkli aizdomājas, nespējot izlemt.*) Nē, Katječka, vai nevar rīt. Man šodien tā nogurusi un tā izcietusies dvēsele, ka es nevaru – tas taču atkal būs satraukums.

Katrīna Ivanovna: Katja visu laiku tevi sauca.

Georgs Dmitrijevičs: Ja? Nē, rīt, balodīt. Tu, mana mīlestība, mans saviļņojums, mans gaišais neprāts, - kā es varu kaut vienu skatienu atraut no tevis... Es runāju, bet pats neko nesaprotu. Ja Koromislovs tagad nebūtu aizgājis... Nu, pasmaidi taču, mana klusā gaisma.

Katrīna Ivanovna: Gorja!...

Georgs Dmitrijevičs: Jā?

Katrīna Ivanovna: Šodien nevajag, Gorja!

Georgs Dmitrijevičs (*jokojojot*): Bet kad tad?

Katrīna Ivanovna: Nezinu. Pēc gada.

Raud, atmetusi galvu atpakaļ un pielikusi pie acīm plaukstas. Georgs Dmitrijevičs maigi un uzmanīgi glāsta viņas līdz plecam atkailināto roku.

Georgs Dmitrijevičs: Labi, mana dārgā, mana mīļā, vienīgā, labi, manu meitenīt, mana izmocītā sirsniņa. Kā tu teiksi, tā arī būs, mana mīļā dūjiņa! Vai tad es tāpēc šurp atnācu? Vai tad es tevi nācu mocīt? Man taču pašam tā sāp... un es tikai klusēju un klusēšu, tāpēc ka pats... pats esmu vainīgs savā...

Apklust. Katrīna Ivanovna pieceļas.

Katrīna Ivanovna: Nē, nē! Es esmu sajukusi prātā! Neklausies manī. Es mīlu tevi. Apskauj mani ciešāk, vēl ciešāk, un vēl... Laid!

Georgs Dmitrijevičs: Tagad nelaidīšu!

Katrīna Ivanovna: Laid, nē, tiešām. Šodien... bet tagad laid! Tu taču esi mans mīļotais!

- Georgs Dmitrijevičs:** Kas ar mani notiek!
- Katrīna Ivanovna:** Tāpēc arī laid... nē, tiešām. Es vēl gribu... nē, tiešām, paklausies!
- Georgs Dmitrijevičs:** Klausos.
- Katrīna Ivanovna:** Es varu tev nospēlēt to, atceries, kad es vēl biju līgava...
- Georgs Dmitrijevičs:** Tāds ir tavs plāns?
- Katrīna Ivanovna:** Nē, tiešām, es domāju, ka, ja tu atbrauksi un sāksi kaut ko jautāt, tad es tev nospēlēšu... Labi? Tu sapratīsi? – tev jāsaprot.
- Georgs Dmitrijevičs:** Sapratīšu, mans prieks. Bet vai tad te ir klavieres?
- Katrīna Ivanovna:** Manā istabā.
- Georgs Dmitrijevičs:** Jā! – es taču vēl nemaz neesmu bijis tavā istabā, Katja!
- Katrīna Ivanovna:** Nē, laid – tu tikai klausies, uzmanīgi klausies. Klausīsies?
- Georgs Dmitrijevičs:** Tu esi gudriniece.
- Katrīna Ivanovna:** Klausīsies?
- Georgs Dmitrijevičs:** Klausīšos – kā mūsu lūgšanā.

Katrīna Ivanovna ātri iet, bet pie durvīm atgriežas atpakaļ.

Katrīna Ivanovna: Klausīsies? Nē, nē, tu ej uz terasi.

Aiziet. Georgs Dmitrijevičs iziet uz terases un apstājas, atspiedies ar plecu pret stabu. Mēness apspīd viņa neapsegto galvu.

Katrīna Ivanovna spēlē – klavieru skaņas ir tālas un maigas. Uzmanīgi atveras durvis, un iznāk Mentikovs savā baltajā uzvalciņā. Apskatās apkārt un uz

pirkstgaliem, cenšoties nečīkstināt grīdu, pāriet pāri istabai, ierauga uz terases Georgu Dmitrijeviču un šausmās sastingst. Piekārto uzvalciņu un frizūru un iziet uz terases, sasveicinās, katram gadījumam tomēr nepasniedzot roku.

Mentikovs: Sveicināti, Georg Dmitrijevič.

Īsa pauze.

Georgs Dmitrijevičs: Sveicināti.

Mentikovs: Kā atbraucāt?

Georgs Dmitrijevičs: Pateicos, labi.

Klusums.

Mentikovs: Klausāties?

Georgs Dmitrijevičs: Jā.

Mentikovs: Es arī ļoti mīlu mūziku. Katrīna Ivanovna lieliski spēlē. Liekas, Katrīna Ivanovna ir bijusi konservatorijā.

Georgs Dmitrijevičs: Nē.

Mentikovs: Ak, tad es būšu kļūdījies.

Klusums. Mentikovs izvelk etviju.

Papirosiņu negribat, Georg Dmitrijevič? – man ir savi.

Klusums.

Georgs Dmitrijevičs: Dodiet.

Abi klusē. Smēķē un klausās.

Priekšgars.

TREŠAIS CĒLIENS

Koromislova darbnīca. Pa lielu logu, kas aizņem visu sienu, redzami pilsētas jumti, ko sedz sniegs; tālumā caur dūmiem un vieglu, zemu miglu nespodri mirdz Īzaka katedrāles kupols – saltā diena ir jauka un skaidra.

Daudz dārgu lietu, kas košos krāsu laukumos izmētātas pa mēbelēm un sienām; skaistas dažādu stilu mēbeles, plati dīvāni, augsti trimo spoguļi ar atveramiem sāniem. Ir plaši, bagātīgi, skaisti – te neko neglabā un izmanto mirkli. Koromislovs glezno Ļizas portretu; viņa ir vasaras kleitā, kas līdzinās tai, kas bija laukos, bet pati vairs tai meitenei nelīdzinās: kļuvusi vecāka, skaistāka, izsmalcinātāka, bet arī skumjāka. Tagad ar savu pozu un manieri, kā turēt rokas, Ļizočka atgādina māsu, Katrīnu Ivanovnu.

Koromislovs: Pagrieziet galvu. Esiet taču jautrāka, Ļizok.

Ļiza (*pagriežot galvu*): Tā?

Koromislovs: Tā. Vēl nedaudz. Tā.

Klusums.

Vai jūs neesat nogurusi?

Ļiza: Pagaidām vēl ne. Jums jāpasteidzas, drīz satumsīs. Pie jums šausmīgi agri satumst.

Koromislovs: Tā gan! Papļāpāsim, Ļizok. Ļizok, vai jūs atceraties to vasaru, kad es dzīvoju pie jums?

Ļiza: Ak, mīļais, neatgādiniet.

Koromislovs: Kāpēc neatgādināt?

Ļiza: Ak, mīļais, nevajag. Toreiz es biju jūsos iemīlējusies.

Koromislovs: Kas tad tur slikts? Es arī biju iemīlējis.

Ļiza: Žēl.

Koromislovs: Ko žēl?

Ļīza: Ka tagad neesmu iemīlējusies.

Koromislovs: Bet kāpēc?

Ļīza: Kas kāpēc?

Koromislovs: Kāpēc tagad neesat iemīlējusies?

Ļīza: Jūs esat no cita romāna.

Koromislovs: Nu, velns! – baltuma nav. Atpūties, Ļīzok. Jums nav auksti, vai varbūt lakatiņu? – es tūlīt būšu gatavs.

Ļīza: Nē, nav auksti. Bet jums ir arī lakatiņš dāmām?

Koromislovs: Viss ir. Ek, balodīt, cik muļķīgi, ka es toreiz jūs negleznoju, - tagad to vairs neatsaukt, nē, tas ir pazudis!

Ļīza: Nu, jūs neesat vainīgs: kurš tad varēja zināt, ka mēs divus gadus neredzēsimies un es paspēšu novecot.

Koromislovs: Novecot? (*Smejas.*) Nē, Ļīzok, ne tur tā vaina un pat ne tur, ka es esmu novecojis... Pagaidiet, skatieties uz mani tā... tā!... nē... Tagad jūs, liekas, esat kļuvusi skaistāka, bet... Vai jums, Ļīzok, nebūs žēl, ja es šo portretu pametīšu un sākšu jaunu?

Ļīza: Jums jau jābūt žēl, nevis man: jūs strādājāt, bet man vienalga, kur sēdēt.

Koromislovs: Tā, tā... es saprotu... vienalga, kur sēdēt?

Ļīza: Protams. Tātad var piecelties?

Koromislovs: Nē, pasēdiet vēl mirklīti... jā, jā. Mazliet pa kreisi, tā. Bet jūs varat iesmieties, Ļīzok, ja, piemēram, viens klauns iedos otram pa purnu?

Ļīza (*smejas*): Varu. Man tagad ir skumīgi, tāpēc ka Aleksejs aizbrauca no mums kaut kur uz mēbelētajām istabām. Un es tagad dzīvoju viņa istabā, zināt?

Koromislovs: Nē, nezinu.

Ļīza: Bet kāpēc jūs tik sen pie mums neesat bijis? – ar jums tomēr ir jautrāk. Tāpēc arī neko nezināt, ka neesat bijis.

Koromislovs: Vai tad sen?

Ļīza: Ļoti sen. Gorja brīnās un prasa man, bet es pati nezinu. Vispār jūs esat kaut kāds noslēpumains, un visam jums ir kāda atruna. Jūs tikai liekaties tiešs, bet patiesībā nekad tieši nerunājat – vai ne?

Koromislovs: Taisnība, Ļīzok, jūs esat gudriniece. Bet kāpēc Aleksejs aizbrauca?

Ļīza: Tur jau tā lieta, ka neviens to nezina: viņš saka, bet es viņam neticu. Ak, kā man ir apnikusi visa šī noslēpumainība, neviens neskatās tieši, bet tikai sāņus, un ir tik garlaicīgi!

Koromislovs: To jūs precīzi pateicāt, Ļīzok, tikai sāņus. Bet teātri neapmeklējat?

Ļīza: Nē.

Koromislovs: Kāpēc tik asi?

Ļīza: Tāpēc, ka apnicis. Ak, Kungs, katru dienu sūta uz teātri un vēl jautā: vai jūs apmeklējat teātri? Nu, kāda jums daļa par to, vai es apmeklēju teātri vai ne? – bet arī jūs jautājat. Un es zinu, kāpēc tā: tiklīdz kaut ko vajag no manis noslēpt, tā mani sūta uz teātri. Un mamma, dumjā, to pašu jautā vēstulēs – vai tad viņa nezina, priekš kam viņiem te ir teātris?

Koromislovs: Vārdu sakot, es redzu, ka mums jārunā nopietni, Ļīzok.

Ļīza: Būtu jau laiks!

Koromislovs: Nu, pametīsim, neko darīt. Žēl, žēl... (*Mazliet atbīda molbertu un skatās. Arī Ļīza, pagriežusi galviņu.*) Tā, tā, Ļīzočka: jūs bijāt un izbijāt un vairs nekad nebūsiet tā...

Ļīza: Kur tu esi, mana svelmainā jaunība, rociņa mana baltā, kājiņa mana slaidā...

Koromislovs: Tieši tā! Bet ja nu es atkal jūšos iemīlēšos?

Ļiza: Divreiz tai pašā upē neiekāpsi!... Ak, mīlais, tas viss ir blēņas: mīlestība un tamlīdzīgi. Vai es drīkstu izstaipīties? (*Pacēlusies uz pirkstgaliem, nesaliecot ceļus un atmetusi rokas, staigā pa darbnīcu, staipās.*) Nu, tagad nopietni.

Koromislovs: Tātad: kāpēc aizbrauca Aļoša? Varbūt viņam tiešām ir jātrenējas vai arī... pagaidiet, bet varbūt viņš ir jūšos iemīlējis?

Ļiza: Jūs atkal par mīlestību?

Koromislovs: Es nopietni.

Ļiza: Nu, protams, ka nē! Mēs ar viņu dzīvojām kā divi balodīši. Paklausieties, Pāvel Aleksejič, jūs tikai nevienam nesakiet: liekas, ka viņiem kaut kas bija ar Katju.

Koromislovs (*izbrīnījies*): Ar Katrīnu Ivanovnu? Kas tad, sastrīdējās?

Ļiza: Nezinu. Tikai kaut kas tāds ir: pēdējā laikā viņš izvairījās no viņas un vispār centās iet prom no mājām, un viņa lūdz viņu palikt, bet viņš iet prom.

Koromislovs: Hm! Un Georgs?

Ļiza: Ko Georgs? Es nesaprotu.

Koromislovs: Nē, neko. Tāpat vien pajautāju.

Ļiza: Pāvel Aleksejič, jūs taču arī izvairāties nākt pie mums – kāpēc tā? Kāpēc māsa Katja ir palikusi tāda?

Koromislovs: Kāda?

Ļiza (*klusi*): Jūs taču zināt.

Klusums.

Koromislovs: Bet es tomēr iedošu lakatu: te ir auksts.

Rūpīgi ietin lakatā.

Ļīza: Cik skaista šalle! Sarkans man piestāv, sarkanajā es izskatos pēc spānietes. Cik jums ir gadu, Pāvel Aleksejič?

Koromislovs: Un kas tad ir? Daudz.

Ļīza: Jauns ne par ko nebūtu parūpējies iedot lakatu, kaut vai te nobeidzies.

Koromislovs klusu smejas un skūpstā Ļīzočkai roku.

Koromislovs: Pirkstiņi arī auksti. Un zināt ko, Ļīzočka, nerunāsim ar jums neko par Katrīnu Ivanovnu. Jā, Jā! Jūs vairs neesat meitenīte, un mānīt jūs ar teātri un vispār kaut kā es negribu, un, jādomā, vairs jau arī neapmānīsi... bet teikt visu taisnību arī nevajag. Varbūt vēl ir par agru, citādi vēl kaut kā ne tā pateiksi... nē, nevajag. Kad vajadzēs, pati ieraudzīsiet.

Ļīza: Vai tad ir tik šausmīgi?

Koromislovs: Nu, es nedomāju, ka tik šausmīgi, bet nevajag. Paskatieties, kā mirdz Īzaks!

Ļīza: Bet vai jūs zināt, ka viņa krāso sev acis un... vaigus?

Koromislovs: Zinu. Tā dara daudzas dāmas.

Ļīza: Kāpēc viņa palikusi tāda? Pāvel Aleksejič, kāpēc viņa palikusi tāda? Man ir bail.

Klusums. Koromislovs staigā.

Ja jūs zinātu, cik mums mājās ir skumji! Visi smejas, kad nav nekā smieklīga, sarunājas, pie Gorjas no rīta līdz vakaram ir ļaudis, un var likties: re, cik jautri cilvēki dzīvo. Bet īstenībā ir tik skumji, ka no rīta negribas celties no gultas. Sāksi ģērbties, bet tad pēkšņi iedomājies: bet kāpēc? Vai ir vērts?

Koromislovs: Un vai sen jau tā?

Ļīza: Nezinu, droši vien visu laiku. Kad es rudenī braucu šurp, es taču ar kājām grūstīju vagonu, lai ātrāk, bet tagad domāju: mulķe, tu lauku

mulķe, uz kurienu tu skrēji? Bet tagad jau vairs atpakaļ nebrauksi – ja jau reiz atbrauci, tad sēdi.

Koromislovs: Nu, bet Georgs?

Ļiza: Nu, arī viņš nav labāks par citiem. Pats sirms, drūms, bet nē, tā vietā, lai pateiktu skaidri un atklāti, vaļširdīgi – nē, arī smejas un sūta uz teātri. Un... nu, jau vienalga: es drīz pārstāšu arī Dievu lūgt... Es tagad Georgu necienu.

Koromislovs: Par ko tad tā?

Ļiza (drūmi): Neteikšu. Jūs pats lieliski zināt. Mans Dievs, kādi visi cilvēki ir meļi, kā viņi izliekas un pastāvīgi grib apmānīt. Ņemiet savu lakatu!

Koromislovs: Jocīgā, ir taču auksts.

Ļiza: Man it nemaz nav auksti. Ņemiet. Es negribu jūsu lakatu. Kādas pie jums mēdz nākt sievietes, un jūs visām dodat šo lakatu apsegties – cik pretīgi! Un Katja ir labāka par jums visiem, kaut arī jūs žēlojaties, ka viņa krāsojas. Ja jūs varētu, jūs arī krāsotos... smieklīgi? Bet arī mulķīgi.

Koromislovs smejas. Aiz durvīm dzirdamas balsis, un saposusies istabene ielaiž Katrīnu Ivanovnu melnā samta kažociņā, plīvurā un cepurē un Mentikovu – viņš ir bez virsdrēbēm.

Katrīna Ivanovna: Sveicināti, bērniņi! Cik jums te ir jautri. Neskūpstiet roku cimdā, Pāvel Aleksejevič, man nepatīk, kad skūpstā cimdā.

Koromislovs: Izģērbieties, Katrīna Ivanovna.

Katrīna Ivanovna: Jūs domājat? Nē, nav vērts, es nebūšu ilgi. Vai arī novilkot? Nu, labi, mēтели novelciet, bet cepuri nevajag, ar to tik ilgi jāņemās. Kāpēc tu esi tik sarkana, Ļizočka?

Ļiza: Es neesmu sarkana.

Mentikovs: Pāvel Aleksejevič, vai jūs neesat mēģinājis gleznot Katrīnu Ivanovnu kažociņā un ar plīvuru?

Koromislovs: Neesmu mēģinājis. Ko jūs vēlaties, Katrīna Ivanovna, - tēju, augļus, vīnu?

Katrīna Ivanovna: Neko nevēlos.

Ļiza: Bet jums viss ir?

Koromislovs: Viss. Mentikov, nolieciet, lūdzu.

Mentikovs (*paņemot kažociņu un meklējot tam vietu*): Ja es būtu mākslinieks, es uzgleznotu Katrīnu Ivanovnu tieši tādu. Es nolikšu te.

Katrīna Ivanovna: Bet portrets – paklausieties! Jūs esat to pagriezis, jūs negribat rādīt?

Koromislovs: Nē, nav vērts skatīties. Neizdevās.

Katrīna Ivanovna: Nu, lūdzu!

Koromislovs: Nē, dārgā, nē. No kurienes tad jums labpatika ierasties pie manis?

Mentikovs kā zinošs cilvēks jau ir dabūjis kaut kur stūrī mapi un vērtējoši apskata studijas. Koromislovs iesāņus vēro viņu.

Mentikovs: Mēs izpildījām Georga Dmitrijeviča rīkojumu.

No tālienes dobji dzirdams telefona zvans.

Katrīna Ivanovna: Jā, aizvedām kaut kādus papīrus uz Domi. Georgs tagad tik daudz strādā, ka es sāku baidīties par viņa veselību, būtu kaut jūs viņu pārliecinājis...

Ienāk istabene.

Istabene: Pāvel Aleksejevič, jūs lūdz pie telefona.

Koromislovs: Eju. Piedodiet, es uz mirkli.

Ātri iziet, uzmetis aizdomu pilnu skatienu Mentikovam.

Katrīna Ivanovna: Tu sen te, Ļiza? Ļiza, tev vēstule no Aļošas.

Ļīza: Kur tad tā ir?

Katrīna Ivanovna: Mājās, protams. Bet tu jau dedz nepacietībā – ak, šie iemīlējušies!

Ļīza: Mēs neesam iemīlējušies.

Katrīna Ivanovna: Ja? Ko jūs skatāties, Arkādij Prosperovič? – cik burvīgi!

Pavirši ieskatās pār plecu un paiet malā. Atgriežas Koromislovs.

Kaut kas interesants?

Koromislovs: Tā, viens paziņa.

Katrīna Ivanovna: Nevis viena paziņa? – nē, nē, es jokuju. Paklausieties: ko es gribēju teikt? Jā: kāpēc jūs neatbraucat pie mums? Georgs katru dienu par jums apvaicājas.

Koromislovs: Strādāju, dārgā, strādāju.

Katrīna Ivanovna: Un dzerat?

Koromislovs: Es dzeru pa naktīm. Ei, Mentikov, Arkādij Prosperovič, jūs pielūkojiet, kaut kā netīšām nepaķeriet manu zīmējumu!

Mentikovs (*smejas*): Kāds apmelojums par nevainīgu cilvēku! Bet tiesa kas tiesa: lūk, šo zīmējumiņu es no jums noteikti palūgšu.

Koromislovs: Kādu vēl? Nu, nē, balodīt, izbeidziet. Jūs zināt, šim kungam jau ir sakrājušies vesela kolekcija ar manām lietām.

Mentikovs: Bet pavisam maziņš taču! Nu, ko jums tas maksā.

Koromislovs: Naudu tas maksā, naudu.

Mentikovs: Uzzīmēsiet citu!

Koromislovs: Nu, dodiet, dodiet, saplēsīsiet! Un mapi es arī aizvērsu, citādi es redzu – kārdinājums... (*Aizver un paslēpj mapi.*)

Mentikovs: Ek!

Katrīna Ivanovna: Lūdzu, bez nopūtām, Arkādij Prosperovič: ja nedod, tātad nedrīkst. Paklausieties: cik skaisti – saule jau riet. Paskaties, Ļiza!

Ļiza: Es no šejienes redzu.

Katrīna Ivanovna: Cik skaisti mums tagad noteikti izskatās laukos! Es taču arī esmu no laukiem. Pāvel Aleksejevič, jūs nedomājat: mēs visas māsas esam no laukiem. Paklausieties, Pāvel Aleksejevič: ja nu tagad tā ieskrietos un ar galvu šajā stiklā, kur es nokristu?

Koromislovs: Uz ielas.

Katrīna Ivanovna: Kā nedzīvs līķis? Skatieties!

Paceļ rokas un izstiepj kā lidojumam, - bet šajā pozā ir viņas pārspīlējums un samākslotība.

Ļiza: Katječka, nevajag. Nepatīkami skatīties!

Mentikovs: Nē, pastāviet tā, Katrīna Ivanovna: es jūs kādreiz tā nofotografēšu. Vai jūs zināt jaunumus, Pāvel Aleksejevič: es taču tomēr kļuvi par fotogrāfu! Brīnišķīgs aparātiņš, stereoskopisks, un īpaši labi iznāk!...

Katrīna Ivanovna: Man ir slikti! (*Apsēžas uz dīvāna.*)

Koromislovs (rupji): Ūdens, liekas, man nav. Vīnu gribat?

Katrīna Ivanovna: Nē, pārgāja. Ļizočka...

Ļiza: Uz redzēšanos, Pāvel Aleksejevič.

Koromislovs: Kur tad jūs, Ļizok? Pasēdiet, balodīt: man ir tik žēl, ka šodien es jums veltī liku ciest. Atnāciet otrdien, tagad es jūs gleznošu kā spānieti.

Ļiza: Ak, mīļais, - kas es par spānieti!

Koromislovs: Bet kas tad jūs esat? – es jau vairs nesaprotu.

Ļīza: Es! (*Aizverot acis un noliecot galvu.*) Es esmu vienkārši nabaga Ļīza. Katja, Katječka, vai mēs kopā iesim?

Katrīna Ivanovna: Nē, es vēl palikšu, man griežas galva. Paklausieties... vai es varu vēl palikt pie jums? Es nebūšu ilgi!

Koromislovs: Jā, protams, dārgā, kas tas par jautājumu! Mēs tūlīt noņemsim arī cepuri...

Ļīza (*ātri, čukstus*): Glābiet viņu!

Koromislovs jautājoši un drūmi skatās.

Jā, jā, jūs visu varat. Glābiet!

Katrīna Ivanovna: Ko tu tur čuksti, Ļīza?

Ļīza: Tā, noslēpums. Uz redzēšanos, mīļais, es drīz atkal jūsos iemīlēšos. Vai gribat? Mīlestība ir brīva... Nu kā, vai laba spānietīte?

Mentikovs (*neizpratnē*): Bet kā tad es?

Katrīna Ivanovna: Jūs pavadiet Ļīzu.

Mentikovs: Bet mēs taču atbraucām kopā!

Ļīza: Nu, manu toredoriņ, iesim nu, nav ko te līst no ādas laukā.

Katrīna Ivanovna: Tikai, lūdzu, Ļīza, ne ar tramvaju. Paņemiet ormani.

Ļīza: Kāpēc, Katječka? – bet es tā gribu! Ar zirgu es jau laukos esmu izbraidījies. Mēs ar toredoriņu nekur nenogāzīsimies, mēs ar toredoriņu kā apsēdīsimies, tā arī piecelsimies!

Mentikovs (*skābi*): Bet ar automobili gribat?

Ļīza: Nudien?

Mentikovs: Es paņemšu taksomotoru.

Ļīza (*ar cieņu*): Bet zināt, - jūsos tiešām ir kaut kas spānisks! Ejam!

Koromislovs: Uz pāris vārdiem, Ļizok, - tagad man ir noslēpums.

Abi pāriet malā. Mentikovs atvadās no Katrīnas Ivanovnas un kaut ko lūdzoši viņai saka.

Nebrauciet ar viņu ar automobili.

Ļiza (izbrīnīti): Kāpēc? Kādas muļķības.

Koromislovs: Es jūs lūdzu, Ļizočka.

Ļiza: Bet kas tad var notikt?

Koromislovs: Es jūs lūdzu.

Ļiza: Nu, labi, mīlulīt... bet, Kungs Jēzus, cik jūs visi esat noslēpumaini un... pretīgi. Ardievu!

Ātri iet.

Koromislovs (iet viņai pakal): Es jūs apgērbšu. Mentikov, jūs gaida!

Mentikovs: Tūlīt, eju, eju!

Palicis viens pats, no durvīm sūta Katrīnai Ivanovnai gaisa skūpstu. Katrīna Ivanovna ir viena. Ātri pieceļas, noņem cepuri un savādi kā aktrise izliecas spoguļa priekšā. Paskatās lejup – uz ielu – un ātri bailēs pāriet nost. Apsēžas iepriekšējā vietā izmisuma un bezizejas pozā, bet, ienākot Koromislovam, maina to uz mierīgāku. Koromislovs apstājas dažus soļus nostāk.

Klusums.

Katrīna Ivanovna: Pāvel, panāc šurp.

Koromislovs: Nē, es labāk palikšu te.

Klusums.

Katrīna Ivanovna: Vai tu mani vairs nemīli?

Koromislovs: Es arī nekad jūs neesmu mīlējis.

Katrīna Ivanovna: Kāpēc tu tā runā... Paklausies, tu nopietni?... Nē, tā nav taisnība, tu mani mīlēji.

Koromislovs: Nē.

Katrīna Ivanovna (*jautājoši*): Tad tā ir nelietība?

Koromislovs: Es nekad neesmu teicis, ka mīlu jūs. Pacientieties atcerēties, Katrīna Ivanovna.

Katrīna Ivanovna: Jums nekas nav svēts.

Koromislovs: Ļoti iespējams, ka jums ir taisnība. Es esmu slikts cilvēks. Un šajā ziņā jūsu pārmetumu es pieņemu pilnībā.

Katrīna Ivanovna: Paklausieties, ja jūs mani nemīlat, tad kāpēc gan?... Vai jūs jokojat? Nebaidi mani, Pāvel, tu joko?

Koromislovs: Nē, dārgā, nejokoju. Man ir nelabs princips: nekad neatteikties no sievietes, kura pati nāk man rokās. Slikts princips, nav ko runāt, bet es taču arī neizliekos par svēto. Slikti, slikti, ko tur runāt.

Katrīna Ivanovna: Bet kāpēc tad tagad tā?... vai arī tagad jums ir jauni principi?

Koromislovs: Tāpēc, ka negribu! Tāpēc, galu galā, ka tas viss ir palicis pārāk riebīgi un... Kas zina? Apmānot bieži apmāni pats sevi, un, galu galā, es nekad nezinu: vai apmānīja mani, vai apmānīju es. Un vai nav arī vienalga?

Katrīna Ivanovna: Lūk, kāds jūs esat... nelabs. Paklausieties, Pāvel Aleksejevič, vai jūs ļoti nobijāties, kad es gribēju mesties tajā logā?

Koromislovs: Nē, ne pārāk. Mēs – gleznotāji, kas zīmē sievietes, un ārsti, kas ārstē sieviešu slimības, - veidojam divas valstij kaitīgas grupas, tas ir, sievietei kaitīgas. Vai nu mēs sievietes zinām pārāk labi, vai nu neko nezinām...

Katrīna Ivanovna: Jūs esat iemīlējies Līzā.

Koromislovs: Blēņas, mīļā! Un vispār es neieteiktu jums neko runāt par māsu.

Katrīna Ivanovna: Jūs jokojat?

Klusums.

Koromislovs: Katrīna Ivanovna, kāpēc no jums aizbrauca Aleksejs?

Katrīna Ivanovna: Nezinu.

Koromislovs: Jūs melojat, dārgā.

Katrīna Ivanovna: Nē, nemeloju. Kā es varu zināt, kāpēc Aļoša aizbrauca, - varbūt viņam jātrenējas. Un kāpēc jūs par to jautājat man? – pajautāji labāk Līzai!

Koromislovs: Jūs melojat, Katrīna Ivanovna, uzklausiet mani... Es esmu dzīvē daudz pieredzējis cilvēks, bet arī man dažreiz ir... baisi uz jums skatīties. Kas ar jums notiek, es netieku gudrs, skatos un esmu apjucis. Protams, es neprasu no jums pilnīgu atklātību, bet, dārgā! – pamēģiniet, vienkārši pamēģiniet parunāt ar mani. Es neesmu vīrs, ar mani par visu var runāt.

Katrīna Ivanovna: Nē, jūs jokojat? Ar mani nekas nenotiek.

Koromislovs: Tas ir šausmīgi!

Klusums.

Katrīna Ivanovna: Pāvel, panāc šurp. Tu šodien ne reizi neesi mani noskūpstījis.

Klusums.

Pāvel!... Tad tā jūs izturaties pret saviem viesiem, Pāvel Aleksejevič!

Koromislovs: Tas ir šausmīgi! Katrīna Ivanovna, kāpēc jūs neizdzenat Mentikovu?

Katrīna Ivanovna: Kādas muļķības – par ko? Viņš ir ļoti mīļš un pakalpīgs, un viņš pastāvīgi ir vajadzīgs Georgam, viņš izpilda viņa rīkojumus. Pāvel... Tu esi greizsirdīgs, Pāvel?

Koromislovs: Tas ir šausmīgi!

Klusums.

Katrīna Ivanovna: Nu, labi, es tev pateikšu... Vai var pieiet tev klāt? – man ir grūti runāt, kad tu esi tik tālu.

Koromislovs: Nāc.

Katrīna Ivanovna pieiet pie viņa un, laižot caur pirkstiem viņa žaketes pogas, skatās viņam sejā ar nedaudz ieplestām acīm; viņas uzacis ir mokoši paceltas.

Nu?

Katrīna Ivanovna: Paklausies manī, Pāvel, es tev pateikšu... Tu to teici nopietni? – pasaki!

Koromislovs: Jā, jā!

Katrīna Ivanovna: Ak, nevajag, nedusmojies, es pateikšu... Pāvel, varbūt man labāk nomirt?

Koromislovs: Vai tu mokies?

Katrīna Ivanovna nolaiž acis un ilgi purina galvu par nolieguma zīmi.

Katrīna Ivanovna: Nē.

Koromislovs: Nu, tev sāp? – un ko tu galu galā jūti, pasaki! Nu, kaut kādreiz, apgaismības brīžos, tu redzi, par ko tu esi pārvērtusies?

Katrīna Ivanovna klusējot apstiprinoši māj ar galvu.

Tā niecība, Mentikovs, kuru es galu galā padzīšu, jo viņš zog manus zīmējumus, es... tagad, liekas, Aleksejs, varbūt vēl kāds... Kāpēc aizbrauca Aleksejs?

Katrīna Ivanovna: Nezinu. Vairāk neviena nav bijis.

Koromislovs: Tā ir taisnība?

Katrīna Ivanovna klusē un laiž caur pirkstiem pogas.

Tas ir šausmīgi!

Katrīna Ivanovna: Nē, taisnība. Vairāk neviena nav bijis.

Koromislovs: Tas ir šausmīgi, Katja! Par nelaimi es esmu mākslinieks, uz visu dzīvi sabojāts cilvēks, un brīžiem es – kā lai tev to saka? – pat ar zināmu interesi, baudu redzu, kā tevī atklājas šis jaunais un... Un man gribas tevi izģērbt – nē, nē!... un gleznot tevi kā bakhanti, Mesalīnu un vispār velns zina ko. Mans Dievs, kas tas cilvēkā ir par tumšu spēku! Nezinu, vai tu pati to jūti vai ne, bet no tevis dveš kaut kāds velnišķīgs kārdinājums, un tavās acīs... brīžiem, protams...

Katrīna Ivanovna: Jūtu.

Koromislovs: Tu to gribi?

Katrīna Ivanovna klusējot laiž caur pirkstiem pogas.

Katrīna Ivanovna: Nezinu. Varbūt.

Koromislovs: Laid!

Katrīna Ivanovna: Noskūpsti.

Koromislovs: Laid taču!

Katrīna Ivanovna: Noskūpsti mani.

Koromislovs izraujas un staigā. Katrīna Ivanovna paliek tajā pašā vietā, stāv, nolaidusi acis un rokām karājoties gar sāniem.

Klusums.

Koromislovs: Es nezinu, kāda jūs bijāt agrāk, Katrīna Ivanovna, es jūs slikti pazīstu, kā slikti pazīstu visas sievietes, kuras nav manas mīļākās, bet tagad – jūs esat šausmīga! Un es kļūdījos: jūs neesat bakhante. Jūs esat kaut kas miris, beigts, un jūs nododaties netiklībai vai sākat nodoties netiklībai sapņos!

Katrīna Ivanovna: Pagaidiet!

Koromislovs: Un šitāda riebeklība un šitāds zemiskums! Jo, kad es ar jums sagājos, satuvinājos, es taču domāju, ka jūs esat dzīvs cilvēks, un, ka ar jums kā ar dzīvu cilvēku, cīņa un viss tamlīdzīgi – bet es izrādījos

vienkārši marodieris, liķu aplaupītājs! Jūs taču esat liķis, jūs esat mirusi, Katrīna Ivanovna! Šitāda riebeklība!

Katrīna Ivanovna: Pagaidiet, pagaidiet!

Koromislovs: Un, protams, ka jums vajag nomirt! Prasiet vīram, lai viņš jūs nošauj – vienreiz taču jau šāva!

Katrīna Ivanovna: Nu, pagaidiet taču! Es tūlīt... Pāvel Aleksejevič, ko jūs teicāt? Vajag nomirt, ja? Jā, jā, vajag nomirt. Bet kā tad es nomiršu? – es nevaru, es nemāku! Mans Dievs, ko lai es daru, pie kā man iet? Pāvel Aleksejevič... Pāvel Aleksejevič, ko lai es daru? (*Kā akla staigā pa darbnīcu, uzgrūžoties mēbelēm.*) Pāvel Aleksejevič... Tur, aiz loga, tas bezdibenis. Jā, jā, tas ir šausmīgi, tas ir šausmīgi!

*Aiztaisa acis ar plaukstām un nelīdzeniem soļiem šauboties lēnām tuvojas logam.
Koromislovs pasper soli uz viņas pusi, bet apstājas un vēro, neviļus pielicis abas
rokas pie krūtīm.*

(*Ejot.*) Es eju, es eju... Ak, Kungs, es eju... (*Apstājas pie loga, skatās – un, pametot uz augšu rokas, ar neskaidru kliedzienu vai raudām saļimst uz grīdas. Gul nekustīgi ar seju pret grīdu, kā pēkšņi lodes un nāves ķerta.*)

Koromislovs: Katrīna Ivanovna! (*Pieiet klāt, pieliecas. Uzmanīgi pieskaras pie pleca.*) Katrīna Ivanovna, Katja, es kā draugs... Piecelieties, nu, dārgā, nu, balodīt. Nevar taču tā gulēt.

Katrīna Ivanovna (*čukstus*): Man ir kauns.

Koromislovs: Nedzirdu!

Katrīna Ivanovna (*skaļāk*): Man ir kauns, ka es nevaru, es to izdarīšu vēlāk. Atstājiet mani, ejiet prom.

Koromislovs: Blēņas, piecelieties! Jūs neesat vainīga! Nu taču, dārgā... Tā, tā, un nav ko slēpt seju: ar katru var gadīties, un jums ar sevi neko nevajag darīt. Lūk, es jūs apsēdināšu uz krēsla un iedošu jums vīnu... vai arī ne, negribat? Nu, nevajag, - taisnība, nejēdzīgs paradums: visu ārstēt ar vīnu. Nu, kā, ir labāk?

Katrīna Ivanovna: Jā.

Koromislovs: Nu, lieliski... Logs man tiešām... es to labāk aizvilkšu ciet...

Katrīna Ivanovna: Nē, nevajag. Parādiet man.

Koromislovs: Ko?

Katrīna Ivanovna: Ļizas portretu.

Koromislovs: Nevajag, dārgā, nav līdzīgs, pavisam slikts! Un ir jau arī patumšs, nevar izšķirt krāsas.

Katrīna Ivanovna: Parādiet.

Koromislovs: Nu, lūdzu, ja jau... (*Pagriez portretu un pats skatās kopā ar Katrīnu Ivanovnu.*) Jūs saprotat, ko es gribēju? Būtībā tās ir atmiņas, un tagad Ļizočka ir jau pavisam citādāka, proti, ne jau nu pavisam... Bet toreiz, pie jums, vasarā... Neraudiet, balodīt, nevajag.

Atmetusi galvu sānis uz krēsla atzveltnes, nolaidusi rokas starp ceļiem, vairs neskatoties uz portretu, Katrīna Ivanovna klusi raud.

Jā, dzīve. Varbūt arī man vajadzētu raudāt, bet kur nu, - par vēlu un asaru arī nav. Jā, bet paraudāt nebūtu par ļaunu. Savāds cilvēks es esmu, arī bērnībā nekad neraudāju un vienmēr pie sevis domāju, ka, ja es reiz raudāšu, tad tikai ar asiņainām asarām. Vai saprotat?...

Dobji dzirdams telefona zvans.

Telefons – nu, velns. Vai drīkst? – es uz mirkli.

Katrīna Ivanovna apstiprinoši māj ar galvu. Visu Koromislova prombūtnes laiku viņa paliek tajā pašā pozā, bet raudāt pārstāj.

(*Ienākot.*) Georgs zvanīja, tūlīt atbrauks šurp. Ko viņam ievajadzējies? Saka, ka skumst bez manis, sen nav saticis. Pēc balss liekas, ka labā noskaņojumā. Nu, tad kā, dārgā?

Katrīna Ivanovna: Vai man iet prom?

Koromislovs: Jā, labāk jau tā. Kā jūs jūtaties?

Katrīna Ivanovna: Es tūlīt.

Koromislovs: Jūs nesteidzieties, paspēsiet vēl. Georgs, jā... Katrīna Ivanovna, vai jūs tagad esat pie pilnas apziņas un varat manī klausīties?

Katrīna Ivanovna: Jā. Kāpēc Georgs brauc šurp?

Koromislovs: Nezinu. Vārdu sakot, logs un bezdibenis – tas viss ir nieki, drāma, kinematogrāfs – vai ne? Bet īstenība ir tāda, ka jums ir jāsaņem sevi rokās, un es jūs to neatlaidīgi lūdzu, vienkārši pieprasu. Jūs apsolāt?

Katrīna Ivanovna (*pieceļoties*): Kur ir mana cepure?

Koromislovs: Te. Jo, patiešām, kas tad ir noticis? Nu, un nokārtosies, ja tikai jūs...

Katrīna Ivanovna: Pameklējiet matadatu, te, uz grīdas. Jūs nepavisam nemākat izdabāt dāmām, bet būtu laiks iemācīties!

Koromislovs (*atrodot adatu*): Bet solījums?

Katrīna Ivanovna: Paklausieties, Pāvel Aleksejevič, jūs nopietni?

Koromislovs: Ko nopietni?

Katrīna Ivanovna: Ka nokārtosies? Padodiet man kažociņu... vai jums patīk? Mentikovs saka, ka jums vajag mani tā uzgleznot. Kāpēc jūs negribat mani gleznot, tad es pie jums būtu katru dienu.

Koromislovs: Katrīna Ivanovna!

Katrīna Ivanovna: Atkal? Navajag dusmoties, ai, cik nelabi! Jums nepiestāv, kad jūs dusmojaties: jums ir jābūt mierīgam, vienaldzīgam, tad sievietei ir patīkami ar jums.

Koromislovs: Es tomēr ticu.

Katrīna Ivanovna: Paklausieties, jūs nopietni? Nevajag nopietni.

Koromislovs: Es ticu!

Katrīna Ivanovna: Nu, labi, jūs esat tik mīļš, un es... Noskūpstiet mani! (*Klusums.*) Es aizeju; kad cilvēks aiziet, viņu vienmēr var noskūpstīt. Pa jokam mēs esam radinieki vai...

Koromislovs: Kā ar Aļošu?

Katrīna Ivanovna: Kāpēc ar Aļošu? – jums atkal ir kaut kādas riebīgas domas. Nu, reizīti, nu, pa draugam... negribat? Nu, ātrāk, citādi tūlīt atnāks vīrs (*iztaisot briesmīgas acis*) – vī-ī-rs! (*Koromislovs klusē.*) Aha, - nobijāties no vīra! Bet, ja nu es pateikšu Gorjam, un viņš izsauks jūs uz dueli, ko jūs tad – aha, baidāties? Es jokoju – viņš nemāk šaut. Nu, ņemiet, skūpstiet roku, ja lūpiņas negribat... Ko, arī roku negribat? – ak, Kungs, kā sadusmojies! Rīt es pie jums atbraukšu!

Koromislovs: Nevajag.

Katrīna Ivanovna: Bet, ja nu es vēl gribu paskatīties pa logu? – tur (*iztaisot briesmīgas acis*) ir be-e-zdibenis. Kā jūs pirmīt teicāt: bezdibenis!

Koromislovs: Manis nebūs mājās.

Katrīna Ivanovna: Paklausieties, bet, ja es tikai jokoju? (*Izliekas, ka raud.*) Cik ļauns, nekam netic, pat līdz durvīm negrib pavadīt. Ļauns! Ardievu, dusmu pūķi! (*Jau atvērusi durvis.*) Paklausieties, uz mirklīti... Vai taisnība, ka es izskatos pēc bakhantes? – nē, nē, es gribēju ko citu. Pierunājiet Gorju... kā jūs teicāt? – nošaut mani. Vai varbūt jūs pats?

Smejoties aiziet. Koromislovs drūmi staigā pa istabu, tad apstājas pie portreta un aplūko, ielicis rokas kabatās un svilpodams. Nenoteikti papurina galvu. Grib paņemt otaš un pa ceļam sāņus uzmet acis sev spogulī, aizdomājas un atgriežas atpakaļ. Apgrīž audeklu uz otru pusi. Ienāk Georgs Dmitrijevičs.

Georgs Dmitrijevičs: Sveiks, Pāvel, saskūpstīsimies. Nu, kā tu? Tikko pie parādes durvīm satiku sievu, žēlojas, ka tu esot viņu padzinis? Par ko tik cietsirdīgi?

Koromislovs: Es domāju, ka viņa tev arī mājās ir apnikusi. Vīnu dzersi?

Zvana.

Georgs Dmitrijevičs: Laikam. Cik tev te ir skaisti – laimīgs cilvēks tu esi, ka vari tā dzīvot. Bet es, brāl, esmu nomocījies ar darīšanām: divās komisijās, pirms trim dienām Domē uzstājos...

Koromislovs: Lasīju un neklātienē apsveicu... (*Ienākošajai istabenei.*) Maša, dodiet mums vīnu, jūs zināt, kādu... Lasīju, brāl, lasīju.

Georgs Dmitrijevičs: Bet istabene tev nav slikta, - jauna?

Koromislovs: Acu apmānīšanai vīriem.

Georgs Dmitrijevičs (*smejojies*): Jā, tu taču esi dāmu...

Koromislovs: Dāmu. Ko tad tu svārkos, vai tad tu ne no mājām?

Georgs Dmitrijevičs (*apskatot sevi*): Jā, tiešām, svārkos. Nepamanīju. Es tagad citreiz kā no rīta ielienu svārkos, tā līdz pašai naktij. Nu, ko esi uzgleznojis? – rādi.

Koromislovs: Un vispār tu ne visai labi izskaties. Un, ja jau vilkt svārkus, Georg Dmitrijevič, tad vajag tos arī tīrīt. Re, labais sāns jums vienās pūkās.

Georgs Dmitrijevičs: Nu, tur jau neesmu vainīgs es, bet istabene...

Istabene pasniedz vīnu.

Galīgi nav slikta. Pāvel, kāpēc tu esi mūs aizmirsis, - darbs, vai? Pie mums mēdz nākt interesanti ļaudis... tu taču atceries Teplovski Jakovu? Tagad, brāl, komponists, pianists, drīz būs slavenība – viņš pie mums bieži mēdz būt. Gribēja pie tevis iegriezties. Arī Katja, kaut gan mūziku pametusi novārtā, bet šad tad uzspēlē – būtu paklausījies mūziku, - cūcība, Pāvel, cūcība!

Koromislovs: Uguni iekurt?

Georgs Dmitrijevičs: Nē, nevajag.

Klusums.

Koromislovs: Gorja, kas pie jums mājās notiek?

Georgs Dmitrijevičs: Bet kas tad ir? It kā nekā īpaša.

Klusums. Abi aizsmēķē.

(*Citā balsī.*) Lai gan... Tiešām, nav labi. Vai tu kaut ko zini?

Koromislovs: Zinu.

Georgs Dmitrijevičs: Tev... Katja pateica?

Koromislovs: Pats uzminēju. Kāpēc tu klusē, Georg? – runā, sliktāk nebūs.

Georgs Dmitrijevičs: Nu, īpaši slikta pagaidām nekā nav. Tiesa, bērni mazliet pamesti novārtā, un tā kaut kas... bet Katja pēc dabas ir spēcīgs cilvēks, un es domāju, ka tas viss nokārtosies. Žēl gan, ka Aļoša aizbrauca: viņš viņu labi ietekmēja.

Koromislovs: Bet tu?

Georgs Dmitrijevičs: Es? Mana ietekme, tu zini: vispār, kā vīra ietekme...

Koromislovs: Kāpēc tu nepadzen Mentikovu? Piedod, ka es runāju tik tieši, bet mēs ar tevi neesam mazi bērni, un mums nav jēgas spēlēt paslēpes... Starp citu, par kādiem līdzekļiem Mentikovs dzīvo? Es viņam reiz jautāju, bet viņš atbild: „es esmu džentlmenis un ar personīgo darbu naudu nepelnu”. Bet man liekas, ka viņš tieši ar purnu pelna.

Georgs Dmitrijevičs: Liecies mierā!... Jā, ja jau reiz nav jēgas spēlēt paslēpes, tad... Viss ir pagalam, Pāvel, viss ir pazudis! Dzīves forma it kā ir palikusi: saimniecība tur, bērni, beidzot, mans darbs... re, šodien bērniem jaunus kostīmiņus uzvilka, nu, bet, ja ieskatītos iekšpusē – pilnīgi, brāl, šausmas! Ko man darīt, Pāvel, ko darīt?

Koromislovs: Un sen tas sākās?

Georgs Dmitrijevičs: Nezinu. Sākumu nepamanīju. Jā, sen jau. Un kā tu domā, Pāvel, - saki pēc sirdsapziņas – vai tiešām to visu esmu sastrādājis es? Ko?

Koromislovs: Nu, kā lai saka...

Georgs Dmitrijevičs: Nē, pagaidi: vai tiešām es, tieši es ar savām rokām esmu tā sakropļojis cilvēku, cilvēcisko veidolu? Tu padomā.

Koromislovs: Tu vai ne tu, bet vispār apstākļu kopums un... raksturs. Katrīnā Ivanovnā ir pārāk daudz šī – kā lai pasaka, lai nesamelotu? – sievišķā, sievišķīgā, vārdu sakot, viņējā. Ej nu saproti, ko viņai vajag. Nu, teiksim, es, vīrietis, eju uz debesu valstību, un visiem tā par to saku, un tā visi to arī redz: lūk, cilvēks, kurš iet uz debesu valstību. Bet sievietē? – velns viņu zina, uz kurieni viņa iet! Vai nu viņa nodarbojas ar izvirtību, vai arī viņa ar savu izvirtību skaita lūgšanas vai pārmet kādam tur... mūžīgā Magdalēna, kurai izvirtība ir vai nu sākums vai beigas, bet bez kuras pavisam nevar, kura ir viņas Golgāta, viņas šausmas un sapnis, viņas paradīze un elle. Klusē, slēpjas, visam piekrīt, smaida, raud... Vai Katrīna Ivanovna bieži raud?

Georgs Dmitrijevičs: Nē, neesmu redzējis. Reti.

Koromislovs: Droši vien raud kā kaķene, kaut kur bēniņos, starp jumta spārēm. Un saproti nu – ko viņai vajag? Ja tu saproti – lūk, te tev ir svētā un skaistums, un tīrība un debesu svētlaipe, bet ja nesaproti – nu, tad tu vari līst pie velna uz pekli. Vai tu esi mēģinājis runāt ar viņu tieši?

Georgs Dmitrijevičs: Esmu. Katrā vārdā melo.

Koromislovs: Nu, protams... Viņa melo arī man, kaut arī, liekas, nebūtu iemesla. Mēs ar jums, Georg Dmitrijevič, domājam, ka tie ir meli, bet tas nozīmē tikai to, ka viņa vienkārši netic loģikai, tāpat kā tu netici mājas garam, netic tavai ārējai pasaulei, netic taviem faktiem, tāpēc ka viņai ir pašai sava pasaule. Saproti nu viņu!

Georgs Dmitrijevičs: Jā. Vai tu esi redzējis viņas acis?

Koromislovs: Uzkrāsotās?

Georgs Dmitrijevičs: Ak, ne jau tas! Viņa ir kā akla: tu paskaties, kā viņa iet, viņa taču grūžas virsū mēbelēm. Jā, kādā pasaulē viņa dzīvo? Un tajā pašā laikā... viņa ir šausmīga, brāl, viņa ir šausmīga. Es nevaru tev stāstīt visu, bet mūsu... naktis – tās ir kaut kāds skurbums, svilinošs murgs, trakums!

Koromislovs: Piedod par nepieklājīgo jautājumu – kāpēc jums nav bērnu?

Georgs Dmitrijevičs: Viņa negrib.

Koromislovs: Bet tu?

Georgs Dmitrijevičs parausta plecus. Klusums. Ievērojami satumst, un milzīgais loga četrstūris kļūst tumši zils.

Būtu tu viņu nošāvis, Gorja, - tu izdarīsi labu darbu.

Georgs Dmitrijevičs: Ja? Nevaru. Pastaigāsim, Pāvel. Zini, man tagad ir ļoti patīkami, ka mēs ar tevi beidzot tā runājam... kā vīrieši. Un pie tevis ir tik skaisti, ne tā, kā pie manis mājās. Vai aiz šī loga ir iela?

Koromislovs: Jā, iela. Kāpēc tad nevari? Baidies, ka nepietiks spēka vai esi zaudējis ticību sev?

Georgs Dmitrijevičs: Spēka? Nē, balodīt, kā es varu būt par tiesnesi otram cilvēkam? Es jau pats sevi nesaprotu, bet te vēl otru sodīt... Ak, un ne jau tur tā lieta, bet tajā, ka es – nevaru, neko nevaru, saproti: neko. Es esmu ubags. Vai tā ir muļķīga padevība liktenim, vai verdzība, iedzimta rakstura sulainiskuma izpausme, kurai trūkst tikai gadījuma...

Koromislovs: Nu, nu... nepārspīlē!

Georgs Dmitrijevičs: Ak, Pāvel, tu vēl nezini visu manu bēdu dziļumu! Lūk, es tev žēlojos, ka viņa melo, - bet es? Es, brāl, arī tagad tev meloju... nē, ne jau ar nodomu, protams, bet, lūk, ar sejas izteiksmi, ar to, ka kļiedziena vietā – spriežu kā pie sevis komisijā. Bet mans darbs, ar kuru es kā ar vairogu tikai aizsedzos no sirdsapziņas, vai tad nav meli? Ek! Ko lai es daru, ko lai daru!

Abi klusē un staigā.

Koromislovs: Es dzīvoju diezgan ilgi, Gorja, un esmu pamanījis vienu: katram sevi cenošam cilvēkam visai viņa dzīvei ir viena lode, viena vienīga lode – saproti? Un, ja tu kaut kā esi pasteidzies vai aizšāvis garām, vai vispār nevajadzīgi to iztērējis, tad...

Georgs Dmitrijevičs: Saprotu, brāl, nesaki līdz galam. Tu esi slikts mierinātājs, bet ko lai dara, - vārdus no dziesmas neizmetīsi.

Klusums. Abi staigā un smēķē.

Koromislovs: Bet vai sevi tu varētu nogalināt, Gorja? Piedod, es tā, intereses pēc pajautāju.

Georgs Dmitrijevičs: Es saprotu. Taisnību sakot – es nezinu. Drīzāk jau nē, nekā jā.

Koromislovs: Un nav nekādas cerības?

Georgs Dmitrijevičs: Cerība ir vienmēr. Diemžēl.

Koromislovs: Jā, diemžēl. Kāpēc tu nedzer vīnu?

Georgs Dmitrijevičs: Paldies, negribas. Liekas, ka laternas jau iedegušās.

Abi pieiet pie loga un skatās, melniem siluetiem iezīmējoties uz gaišāka palikušā loga fona.

Vai te ir augsts?

Koromislovs: Sestais stāvs. Bezdibenis!

Georgs Dmitrijevičs: Bet skaisti. Tad kā, Pāvel, - bet dzīvot taču vajag?

Abi klusē un smēķē, tumši un nekustīgi uz gaiša fona. Aiz loga kļūst arvien gaišāks, bet istabā – arvien tumšāks. Klusums.

Priekškars.

CETURTAIS CĒLIENS

Pie Koromislova ir viesi. Kaut kas parastajā iekārtojumā ir izmainīts, kaut kas pielikts: īrētas klavieres, dzīvas puķes uz galda un vāzēs. Malā ir galds ar vīnu, uzkodām un augļiem. Lielais logs uz ielu pa pusei ir aizvilīts. Darbnīcas aizmugurējā daļā – kas tuvāka avanscēnai – augsti aizkari atdala stūri ar dīvānu: te ir tikai viena lampiņa ar zilu stiklu, pustumsa. Visa gaisma ir sakoncentrēta darbnīcas dziļumā: tur viss ir spilgts, kolorīts, bagātīgs.

Sarunājoties un jokojot, Koromislovs uzmanīgi strādā pie gleznas „Salome ar pravieša galvu”. Salome ir Katrīna Ivanovna. Viņa puskaila stāv uz paaugstinājuma, ar noliektu galvu un trulām acīm; izstieptajās rokās ir smalka, liekas, skārda dekoratīvā bļoda, uz kuras paredzēta Jāņa galva. Pie klavierēm ir Jakovs Teplovskis – pianists, pilnīgs cilvēks ar noskūtu, jau nobarotu, labi koptu seju un spilgti baltiem pamanāmiem zobiem, ar kuriem viņš atstāj iespaidu. Izturas bezkaunīgi un (ne)piedienīgi. Lielākoties pie molberta vai galda ar vīnu stāv divi mākslinieki, saimnieka draugi: Toropecs un Ludvigs Staņislavovičs. Pie galda nemākulīgi un samulsis saimnieko četrpadsmit gadus vecs zēns akurātā jaciņā, glīts – Koromislova brāļadēls.

No iepriekšējiem paziņām bez Katrīnas Ivanovnas te ir trīs: Mentikovs, ļoti apmierināts un jautrs, Aleksejs un Ļiza. Ļiza sēž viena tumšā stūrī, satraukti ieklausās sarunās; Aleksejs, tērpies civilapģērbā, klaiņo pa darbnīcu, ironiski un izaicinoši attiecas pret visu, ko runā un dara mākslinieki. Viņam ir izaugusi neliela bārdiņa.

Koromislovs: Tā, tā, nav slikti... Jakov, kāpēc nedzer vīnu? – dzer, te nav, kas tevi apkalpo. Dāmas tevi izlutinājušas.

Teplovskis (*smejoties un rādot zobus*): Un tevi? Klusē, vecais grēka gabals...

Koromislovs: Ja saimniecībā kaut kas nav tā, kā vajag, kungi, tad piedodiet vecpuišim. Žuročka... Kungi, vai jūs visi esat iepazinušies ar Žuročku? – parādiēs viņiem, Žura. Tas ir mans brāļadēls no Kostromas guberņas, talantīgs puisēlis... Pasaimnieko, Žura, nekautrējies... Pakalpo dāmām.

Teplovskis: Nu, ar dāmām tev te nav diez ko grezni.

Katrīna Ivanovna (*nemainot pozu*): Bet es?

Teplovskis: Kas jūs par dāmu? Jūs esat jaunava Salome, un vēl šī Hēroda rokās... Mans draugs, Pāvel, tā nedrīkst – tu sevi kompromitē: vai tad tās ir klavieres? (*Paņem divas trīs notis.*) Varēji gan iegādāties īstu instrumentu: naudu nopelni ai-ai...

Koromislovs: Vai jūs neesat nogurusi, dārgā? Nu, pacietieties, pacietieties, māksla prasa upurus. Naudas nav, iznomāju, - un kas tad ir, krāms?

Mentikovs: Šer metr, ļaujiet es pasaimniekošu, es māku...

Koromislovs: Jūs? Nu, labi. Un dzirdīsiet arī?

Mentikovs: Es, vai? Es pats jau esmu izdzēris četras glāzītes konjaka, bet tagad, re, liķieri... vai vēl konjaku? Iesakiet, Toropec...

Toropecs (*attālu*): Ejiet tak pie velna...

Smieklī.

Ludvigs Staņislavovičs: Viņš vakar Toropecam skici nospēra.

Mentikovs (*klīrējoties*): Kas tas par izteicienu... Nu, tad kā, Žuročka... vai tevi sauc Žura? – ko mēs tagad darīsim? Ko pavēlēsiet jums pasniegt, Jakov L̄vovič?

Teplovskis: Es laikam labāk pats pieiešu...

Aleksejs: Pāvel Aleksejevič...

Koromislovs: Ko teiksi, balodīt?

Aleksejs: Vai jūs to sakāt visām dāmām?

Koromislovs: Ko saku?

Aleksejs: Ka māksla prasa upurus.

Koromislovs: Visām. Viņām patīk glāsti.

Aleksejs: Bet mākslai – upuri?

Koromislovs: Bet mākslai patīk upuri. Kā tev liekas, Toropec? – tu kaut kā visu laiku šķielē.

Toropecs (*enerģiski purinot galvu*): Nē, nepatīk.

Koromislovs: Oho... Un kas tev nepatīk?

Ludvigs Staņislavovičs: Nieki. Spēcīgi paņemts. Toropecs steidzas.

Smieklī.

Mentikovs: Nē, jūs tikai iedomājieties: es dzeru jau sesto glāzīti, es jau esmu pilnīgi piedzēries... Katrīna Ivanovna, nebariet mani šodien: es dzeru jau sesto glāzīti... Jūs ikriņus, svaigus ikriņus paņemiet, reti labi ikri, Jakov Ļvovič... Pats pirku pie Jeļisejeva.

Teplovskis (*košļājot*): Jūs? Kāpēc tad tā?

Mentikovs: Pēc Pāvela rīkojuma... Pāvela Aleksejeviča. (*Skaļi čukstot.*) Jakov Ļvovič, vai jūs esat pamanījis, cik skaista šodien ir mūsu Katrīna Ivanovna? Neprāts... Kāpēc jūs tik reti viņus apciemojat?

Toropecs: Bet es tev saku, ka viņā no Salomes nav ne tik, kā melns aiz naga. Salome... Tā, brāl, ir kaut kas tāds... viņai, brāl, acīs vien ir tik daudz šitā, ka tā arī sadegsi kā salmu namiņš. Bet kas te? – jaunava ar paplāti no vācu dzertuves. Sa-a-lome!

Aleksejs (*ironiski*): Man arī liekas, ka te nav Salomes. Salome ir visai noteikts tips.

Toropecs: Taisnība.

Koromislovs: Bet, re, mēs tūlīt jums parādīsim... Nu, dārgā, paskatieties uz šo neticīgo Tomu... zināt, kā?... Tā, tieši tā, vareni...

Katrīna Ivanovna paskatās uz Toropecu un, skaļi smeļoties, noskrien no paaugstinājuma. Aplausi.

Teplovskis: Bravo, Salome... Sadega mākslinieks kā salmu namiņš.

Mentikovs: Bravo, Salome...

Katrīna Ivanovna: Ielejiet man vīnu, Teplovski. Bet jums gribētos, lai es uz jums tā paskatītos?

Toropecs: Nu gan pārsteidzāt... Nu gan paskatījās, nu gan apdedzināja, n-nu gan caururba... kāpēc tad tu viņu bez acīm ņem? Kas tev te ir – institūta audzēkne? Bet kur ir kaisle? – bet kur ir grēks un tā, kā viņu... iekāre? Aha...

Koromislovs: Blēņas...

Ludvigs Staņislavovičs: Protams, blēņas... Kā jūs nesaprotat, Toropec: te ir paņemts mirklis, kad kaisle vēl ir apslēpta... tā trīs tikai plakstiņos... bet vēl mirklis, un... Grēks ir šajā plecu līnijā, krūšu viļņotajā izliekumā...

Aleksejs: Jūs par ko runājat, mākslinieku kungi? Par Katrīnu Ivanovnu? Cik savāda māksla...

Koromislovs: Par Salomi, Aļoša... Kungi, kur tad ir Ļiza?

Toropecs (*dusmīgi*): Par kādu vēl Katrīnu Ivanovnu? Nu, un kas par to, ka pleci, nu, un krūtis, - to man katra modele iedos... bet tu iedod man acis... Es taču esmu redzējis... Tā taču ir bagātība...

Koromislovs: Kādas muļķības tu runā, Toropec...

Ieklausoties strīdā, iet meklēt Ļizu. Divu mākslinieku strīds turpinās. Paraustot plecus, Aleksejs aiziet malā pie galda.

Teplovskis: Jūsu bļoda ir tukša, Salome, atļaujiet man uzlikt uz tās savu galvu.

Katrīna Ivanovna: Vai jūs gribat to pazaudēt?

Teplovskis: Gribu būt jūsu pravietis.

Mentikovs: Ha-ha... Tas ir spēcīgi teikts. (*Dungo.*) „Tā paiet jaunība, neatstājot pēdas...” Praviēšu kungi, iedzēsim vēl pa vienai...

Aleksejs: Katja... Vai Georgs drīz atbrauks?

Koromislovs apsēžas blakus Ļizai.

Koromislovs: Kāpēc jūs esat tā ielīdusi tumsā, Ļizočka? Jums te ir garlaicīgi.

Ļiza: Nē.

Koromislovs: Tiesa, te acis atpūšas. Bet kādas muļķības Toropecs runā, jūs dzirdējāt? Savāda tauta mēs esam, mākslinieki...

Ļiza: Jā.

Koromislovs: Ļiza... (*Paņem viņas roku.*)

Ļiza: Nē, lieciet mierā manu roku. Pāvel Aleksejevič, vai tā ir taisnība, ka Mentikovs... ir Katjas mīļākais? – es šodien redzēju... nejauši... uz kāpnēm, kā viņš noskūpstīja Katju...

Koromislovs: Ja? Ļiza, jūs, mana mīlā meitenīte...

Ļiza (*slēpjoties no viņa dīvāna stūrī*): Lieciet mani mierā, vai dzirdat? Ak, Kungs, ak, Kungs... ejiet taču prom... Un kā jums nav kauna runāt ar mani, saukt mani par Ļizu. Ejiet prom, vai jūs dzirdat?

Koromislovs pārdomās stāv. Paraustījis plecus, lēnām iziet.

Mentikovs: ...Asi teikts. Kungi, es šodien tā visus mīlu, ka esmu gatavs ar visiem sadzert tubrālības... (*Apskatās apkārt un meklē.*) Žura, vai gribat?

Toropecs: Nu, ja jau mīlat, tad ielejiet man glāzīti... nē taču, tīru. Kur te ir šitais te... kā viņu... šķiņķis? (*Uz dakšas galiņa paņem garu šķiņķa gabalu.*)

Koromislovs: Uzdzīvo, Toropec? Tu labāk izstāsti, kā tu Itālijā austeres ēdi... Nu, dārgā, esat atpūtusies? Laipni lūgta uz ešafotu.

Aleksejs (*smejas*): Uz ešafotu? Savāda māksla... un vispār savādas pie jums sarunas, Pāvel Aleksejevič... Tikai neaizmirsti, Katja, ka man vajag ar tevi parunāt.

Katrīna Ivanovna: Labi, es atceros...

Koromislovs (*drūmi*): Būtu tu, Aleksej, braucis uz savām mēbelētajām istabām.

Aleksejs: Padzenat, Pāvel Aleksejevič?

Koromislovs: Es, brāl, pat Mentikovu nepadzenu, kur nu vēl tik varonīgu jaunekli kā tevi. Vienkārši tēvišķīga gādība par tavu paša labklājību. Ejam, Katrīna Ivanovna.

Abi mākslinieki un Mentikovs smejas. Katrīna Ivanovna nostājas pozā, Teplovskis pārļaiž pirkstus taustiņiem. Salīdzinoša pieklusuma mirkļi.

Ludvigs Staņislavovičs: Mentikov! Runā, ka pie jums var dabūt biļetes uz Domi.

Mentikovs: Cik uziet! Bet skicīte būs? – par velti nedodu.

Toropecs: Dodiet, pan, vienalga nočieps.

Aleksejs (*nopietni*): Kāpēc jūs viņu nesitat?

Toropecs: Viņu, vai? Nu, vēl neesam mēģinājuši, bet vajadzētu gan pamēģināt.

Mentikovs (*pieceļoties*): Un tāda ir vienīgā balva par mīlestību uz mākslu. Ak, cilvēki, cilvēki, cik jūs esat ļauni!...

Dungojot „Tā paiet jaunība, neatstājot pēdas...”, iet uz tumšo stūri, kur ir Liza.

Teplovskis: Katrīna Ivanovna! Šodien uzdzīvosim. Braucam ar automobili uz salām – atceraties, jūs man apsolījāt? Es to tā neatstāšu.

Koromislovs: Netraucē, zemiskais pavedinātāj! Labāk uzspēlē kaut ko pa savu līniju. Redzu taču, ka tev skauž, - nu, tad parādies visā savā krāšņumā.

Mentikovs apsēžas blakus Lizai.

Mentikovs: Sapņojat? Sapņi, sapņi, kur ir jūsu saldums... Ek, Elizabete Ivanovna! Jūs esat tīrības un nevainības eņģelis, un jūs to nevarat saprast,

ka mūs velk uz alkoholu, vientuļos bezpajumtniekus vīriešus. Es taču burtiski esmu viens, vai, kā saka Dēmons: atkal viens! Ek, Elizabete Ivanovna!... Ļizočka...

Ļiza: Neuzdrošinieties tā!

Mentikovs (*bezkaunīgi*): Kāpēc tad tā: neuzdrošinieties. Bet Koromislovs drīkst?... savādi, Ļizočka.

Ļiza (*pieceļoties*): Es tūlīt pateikšu Aleksejam Dmitrijevičam.

Mentikovs (*nobīstoties*): Nu, nu, es vairs tā nedarīšu – es taču jokoju. Es esmu jokdaris. Ļaudis nez kāpēc mani uzskata par drūmu, bet es taču esmu jokdaris! Ļizočka, vainīgs, Elizabete Ivanovna, - nu, bet vai rociņu drīkst? Tikai pirkstiņu, vienu mazītiņu, nevainīgu pirkstiņu... Nu, es taču jokoju, cik tas ir muļķīgi!

Pēdējos vārdus izrunā viens pats, jo Ļiza ir aizgājusi. Mentikovs vēl kādu laiku stāv aiz aizkara, gaidot, vai nebūs troksnis; tad nemanāmi iznāk un pa apkārtceļiem tuvojas galdam.

Koromislovs: Ā, Ļiza... Būtu kaut tu viņu ar kaut ko pabarojis, Aļoša, citādi jaunava pavisam sanīks. Žura, Žuročka, būtu tu, balodīt, paprasījies Mašai jaunus šķīvjus.

Ļiza: Jūs sauc Žura?... Paldies, Aļoša, man negribas.

Žura: Mani tā onkulis sauc. Es atbraucu no provinces.

Teplovskis (*no klavierēm*): Bet arī, skaties vien, būs slavenība. Pāvel, man paliek garlaicīgi.

Koromislovs: Pacieties.

Teplovskis: Vai jums patīk mūzika, Elizabete Ivanovna?

Ļiza: Jā. Ne īpaši.

Teplovskis: Pāvel, es sāku palikt traks! Es aizbēgšu, nūdien. Nu, tiešām: ievilcis ciemos, pats neslikti iekārtojies, bet viesiem jābeidzas nost no garlaicības. Kā lai to nosauc, Toropec?

Toropecs: Un kas tad ir! M-man nav garlaicīgi.

Koromislovs: Un mana Salome arī nez kāpēc galviņu nokārusi. Esat nogurusi, Katrīna Ivanovna?

Katrīna Ivanovna izlaiž no rokām bļodu, un tā šķindot nokrīt. Katrīna Ivanovna nekustīgi stāv. Pauze. Visi ir mazliet nesaprašānā.

Teplovskis (*nesaprašānā*): Kas ir?

Koromislovs (*skaļi*): Ē, ko tur, tā nedrīkst: tad es būšu Hērods un pieprasīšu... Salome, lūdzu! Septiņu plīvuru deju!

Teplovskis: Tā ir ideja! Bravo, bravo! Deju!

Mentikovs: Es pieprasu! Bravo, bravo! Tā ir ideja!

Ļiza: Nevajag, Katja!

Toropecs (*dusmīgi*): Kāpēc nevajag? Vajag!

Koromislovs: Spēlē taču, Jakov!...

Teplovskis: Es gan nezinu, ko... Nu, labi, derēs!

Improvizē, novirzoties no melodijas un atkal atsākot, pamazām atrod. Katrīna Ivanovna caur pieri met neuzticīgi koķetus skatienus, šaubās.

Mentikovs: Mēs gaidām, Katrīna Ivanovna! Aplaimojiet mirstīgos!

Aleksejs (*klusu*): Ja es vēlreiz dzirdēšu jūsu balsi, es jūs izmetīšu, lūk, pa to logu.

Mentikovs (*klusu*): Kāpēc tad mani? Es neesmu viens, visi kliedz.

Aleksejs: Jūs dzirdējāt?

Mentikovs steidzīgi paiet malā. Mūzika. Joprojām tikpat jautājoši un koķeti skatoties, Katrīna Ivanovna iznāk vidū un neizlēmīgi apstājas. Redzams, ka viņa nemāk dejot. Kā lidojumam pamet uz augšu smalkās baltās rokas un izdara dažas vājas, neveiklas kustības, mokošas savā neizlēmībā. Vienu mirkli liekas, ka viņa tūlīt sāks raudāt. Koromislovs kliedz: „Bravo, bravo!” – viņš ar vīna glāzi stāv pie kamīna un vēro. Katrīna Ivanovna kaut kā savādi iekliedzas, griežas, bezpalīdzīgi un mežonīgi vicinot

rokas, un uzreiz apstājas bezkaunīga izaicinājuma pozā. Viņas lūpu kaktiņi ir viegli pacelti ļaunā smaidā, acis skatās nicinoši un nekaunīgi. Neveikls klusums.

Dejas laikā ir ienācis Georgs Dmitrijevičs un, neviena nepamanīts, apstāties gandrīz pie sliedīšņa.

Toropecs (*neskatoties, klusu un samulsis*): Nē, nu, kas tas ir! Kas tad tā par deju...

Koromislovs (*izlēmīgi*): Bravo, Katrīna Ivanovna!

Katrīna Ivanovna neatbildot īsiem, izlēmīgiem soļiem iet pie galda.

Georgs Dmitrijevičs (*vārgi*): Bravo, bravo!

Koromislovs: Ā, Georg, ko tik vēlu? Redzēji? – nav taču slikti.

Georgs Dmitrijevičs: Redzēju. Sveicināti.

Sasveicinās. Toropecs sasveicinoties mazliet pieceļas un noņem salveti.

Plauksti un ziedi, Jakov? Ā, un tu arī te, Aļoša? – sen neesam redzējušies, ko tik reti iegriezies... esi aizņemts? Nu, kas vēl... Liza, Katja... viņas es šodien redzēju. (*Smejas.*) Ak, šodien nu gan es esmu noguris: piecas stundas ūdeni ar sietu smēlām.

Toropecs: Komisijā?

Georgs Dmitrijevičs: Jā, pat divās.

Koromislovs: Pielejšies pats, saimnieku te nav. Iedod viņam šķīvīti, Žura... Nu, un kā tavējie?

Georgs Dmitrijevičs: Kas manējie?

Koromislovs: Nu, bērni...

Georgs Dmitrijevičs: Ā, bērni! Tencinu, labi. Un kā tev ar gleznu?... Bet tu, ja vajag turpināt, turpini – es neesmu kautrīgs viesis.

Koromislovs: Lai atpūšas. Katrīna Ivanovna, jūs pastaigājiet, dārgā, izlociet kājiņas.

Katrīna Ivanovna: Labi. (*Paiet malā no galda.*) Aļoša, panāc šurp.

Teplovskis: Tev vīnu, Georg?

Georgs Dmitrijevičs: Lūdzu.

Mentikovs (*kautrīgi*): Georg Dmitrijevič, vai jūs zināt, cik es šodien esmu izdzēris? Astonas glāzītes.

Georgs Dmitrijevičs: Ja? Ļizočka, es tikko biju iebraucis mājās, un bērni gul.

Ļiza: Tu esi noguris, Gorja?

Georgs Dmitrijevičs: Nekas, balodīt, nieki.

Toropecs: Bet pēc manām domām, atvainojiet, lūdzu, no visa šī jūsu darba nav nekādas jēgas... Paskatoties tik uz jūsu seju, atvainojiet, lūdzu, tad neatradīsi lielāku strādnieku, darba rūķi, kurš...

Abi strīdas. Katrīna Ivanovna atved Alekseju uz to stūri, kur ir tumšs.

Katrīna Ivanovna: Apsēdīsimies, Aļoša, es esmu nogurusi.

Aleksejs: Nē, man ir jāaprunājas.

Katrīna Ivanovna: Georgs atbrauca, tu redzēji? – ak, ko es te prasu – protams, redzēji. Vai tev patika, kā es deju?

Aleksejs: Nē. Man vajag ar jums parunāt. Kāpēc jūs šodien atkal atbraucāt pie manis? – es esmu licis jums neielāst. Kas tas ir, Katrīna Ivanovna!

Katrīna Ivanovna: Es tevi mīlu.

Aleksejs: No jums smaržo pēc vīna! Tas ir šausmīgi!

Katrīna Ivanovna: Glāb mani. Es tevi mīlu. Ko viņi ar mani dara, Aļoša? Tu redzēji, kā es šodien deju, bet Georgs pēkšņi saka: bravo. Vai tu domā, ka es tevi mīlu?- es tevi ienīstu. Es tev iekodīšu.

Aleksejs: Laid vaļā manas rokas.

Katrīna Ivanovna: Vai tu baidies no grēka, ka Georgs ir tavs brālis? Es gribu tevi skūpstīt, dod man savu muti! Tu esi mans pravietis, tu esi mana sirdsapziņa... Kāpēc tev tā trīc rokas? Paskaties, cik man mazas krūtis, kā meitenītei... Vai tev ir patīkami, ka es uzlieku tavu roku uz krūtīm?

Aleksejs (čukstus):Laid.

Katrīna Ivanovna: Noskūpsti mani. Neviena neredzēs.

Aleksejs: Laid.

Katrīna Ivanovna: Neviena neuzzinās. Vai gribi šonakt?

Aleksejs (gandrīz skaļi): Prom!

Atgrūž Katrīnu Ivanovnu ar tādu spēku, ka viņa nokrīt uz dīvāna. Nekustīgi guļ un no apakšas uz augšu ar savādu smaidu skatās uz Alekseju. Tas paceļ abas rokas tā, it kā tajās būtu smags akmens un viņš gribētu to uzsviest sievietei.

Tu!...

Katrīna Ivanovna nemirkšķinot skatās viņam sejā un smaida to pašu savādo smaidu. Klusē. Neatrodot vārdus, Aleksejs izmisumā saķer galvu un strauji iet projām. Neatskatoties tikpat strauji iet uz durvīm. Viņa mugura ir viegli saliekta kā zem smaguma. Aiziet.

Koromislovs: Uz kurieni viņš? Aļoša, tu mājās?

Līza: Aļoša, pagaidi.

Koromislovs (aizturot viņu aiz rokas): Tavam brālim, Georg, šodien iekodusi indīga muša. Tu nezini, kas ar viņu?

Teplovskis: Visai nervozs jauneklis...

Pēc Alekseja aiziešanas Katrīna Ivanovna vēl mirkli paliek tajā pašā pozā, tad pieceļas, mazliet sakārtojas un lēnām iziet pie pārējiem. Neveikls klusums.

Katrīna Ivanovna (neapsēžoties, pie galda): Dodiet man vīnu, Teplovski. Gorja, Aļoša lūdza pateikt, ka viņš rīt atbrauks ar tevi parunāt.

Georgs Dmitrijevičs: Par ko?

Katrīna Ivanovna: Nezinu. Viņam sāp galva.

Teplovskis (*pasniedzot glāzi*): Par mūsu automobili, Katrīna Ivanovna...

Katrīna Ivanovna (*iedzerot*): Un vēl...

Teplovskis (*dodot mājienu*): Un vēl par ko?

Katrīna Ivanovna (*vienaldzīgi*): Jūs pats zināt. Gorja, vai tu atļausi mums doties pabraukāties ar automobili? – tu esi labiņš, tu esi gudrs, tu atļausi.

Georgs Dmitrijevičs: Ja tev tik ļoti gribas...

Teplovskis: Urrā!... Atļāva, atļāva...

Katrīna Ivanovna (*pavirši glāsta Georga Dmitrijeviča matus*): Vai jūs redzējāt, Toropec, cik man ir labs vīrs? Būtu jūs viņu uzgleznojis. Labiņš, gudrs, tik labsirdīgs...

Koromislovs: Nu, vīrs atļāva, bet es pagaidām neatļauju: mākslas vara ir stiprāka par likuma varu... Mentikov, dāvinu jums šo aforismu apmaiņā pret divām skicēm. Jā, un kā tad, tiešām: dejoja lielmāte, dejoja, un pēkšņi viss par velti. Roku, dārgā...

Paņem viņu aiz rokas un ved pie paaugstinājuma.

Teplovskis (*paraustot plecus*): Galu galā, tas ir nepanesami. Vai jums nav cigāru, Mentikov?

Mentikovs: Ak vai, šer metr... Nava. Jakov Ļvovič, vai jūs tiešām gribat braukt ar automobili? Tad es varu piezvanīt pa telefonu – man ir pažiņas...

Teplovskis: Tencinu. Man arī ir pažiņas. Nu, dodiet papirosu... vai papirosi jums ir labi?

Koromislovs: Bet tu, Georg, pienāc tuvāk... tu vēl neesi redzējis: nu? – kā tev liekas?

Georgs Dmitrijevičs (*skatās*): Interesanti iecerēts. Bet kas tā viņai rokās par bļodu – kaut kāds simbols?

Toropecs (*no attāluma*): Paplāte.

Koromislovs: Klausies viņā.

Georgs Dmitrijevičs: Ja? (*Smejoties atgriežas pie galda.*) Vai tas ir mans vīns?

Mentikovs (*turpinot*): Katrīna Ivanovna šodien ir ļoti drūma – viņai nepatīk mūsu jautrība. Bet kas tad paliks pāri no dzīves, ja no tās izmetīs jautrību. Taču viņa nevēlas to saprast.

Ļiza: Jūs esat piedzēries.

Mentikovs: Nu, piedzēries – un kas tad ir? Es esmu pieticīgs cilvēks, bet man ir savas vajadzības: izdzert glāzi vīna labā kompānijā... Uz jūsu veselību, Georg Dmitrijevič, un par visiem, kuri nav āksti.

Ļiza: Gorja... Pasaki viņam.

Georgs Dmitrijevičs (*laipni*): Liekas, ka jūs tiešām esat par daudz iedzēris, Arkādij Prosperovič.

Mentikovs: Es? (*Ar asarām balsī.*) Jūs esat mans draugs, Georg Dmitrijevič, vecākais brālis, un es pakļaujos jūsu balss lēmumam, bet kādas tiesības ir viņai? Kas viņa tāda ir, es vēlētos zināt, atvainojiet mani par drosmi...

Katrīna Ivanovna (*pēkšņi*): Es negribu turēt tukšu bļodu. Kas tas ir – ko jūs man iedevāt?

Teplovskis (*smejas*): Taisnība...

Katrīna Ivanovna: Es jau divas stundas turu tukšu bļodu. Priekš kam? – tas ir muļķīgi, es negribu. Dodiet man pravieša galvu, es gribu pravieša galvu!...

Koromislovs: Uz nākošo seansu pasūtīšu. Stāviet, stāviet...

Katrīna Ivanovna: Es negribu. Dodiet man pravieša galvu, vai... (*Tālu aizsviež bļodu, un tā džinkstot nokrīt.*) Lūk... Paši gribat, lai es būtu Salome, bet pravieša nav, un tā ir bezkaunība. Visādi ļautiņi, krupji...

Koromislovs (*apskatot otas*): Vieni vienīgi Hērodi.

Katrīna Ivanovna: Klusu... (*Nobālot.*) Jūs neuzdrošinieties tā runāt ar sievieti. Ja es piekritu jums pozēt, tas vēl nedod jums tiesības...

Georgs Dmitrijevičs: Katja, viņš joko...

Ļiza: Katja...

Mentikovs (*ļauri*): Praviētis aizgāja. Tādus praviešus ar ūdeni jāārstē...

Katrīna Ivanovna (*nokāpjot no paaugstinājuma*): Klusu... Es esmu godīga sieviete un nepieļaušu... Ielejiet man vīnu, es jums teicu...

Georgs Dmitrijevičs: Nevajag, Katja... Braucam mājās.

Katrīna Ivanovna: Bet es saku, dot... Kam ir tā glāze, man vienalga. (*Dzer.*) Kurš saka, ka Aļoška ir praviētis? (*Dzer.*) Aļoša ir tāds pats draņķa puiselis, un, ja es sagribēšu, es piespiedīšu viņu rāpot pa zemi kā suni. Ļizočka, paskaties, cik viņi visi ir smieklīgi un dumji, paskaties... Lūk, šis (*rādot uz Teplovski*) ļoti grib, lai es... bet es ni-ni-ni... Es te esmu cariene, bet viņi visi – mani vergi, un visi grib vienu: gan jūs, gan jūs, gan jūs... kas tas par puiseli?

Koromislovs: Ej savā istabā, Žura.

Katrīna Ivanovna: Nē!... Panāc pie manis, zēn. (*Skūpstā viņu.*) Tu esi jauks, tu esi labs... Vai tu atbrauci no laukiem? Ļiza, paskaties, cik jauks zēns, viņš ir atbraucis no laukiem. Noskūpsti viņu.

Koromislovs: Par daudz goda. Ej, ej, brāl, ej.

Katrīna Ivanovna: Nē, noskūpsti...

Teplovskis: Labāk noskūpstiet mani, es arī esmu zēns no laukiem.

Katrīna Ivanovna (*pieceļoties*): Klusu... Jūs atkal runājat savas riebeklības?

Georgs Dmitrijevičs: Viņš taču joko...

Mentikovs: Protams, joko. Asi teikts...

Katrīna Ivanovna: Nē, kā viņš uzdrošinās teikt, lai es viņu noskūpstu? Es esmu godīga sieviete, un... Vai jūs zināt, ka viņš trīs reizes uz mani šāva un gribēja nogalināt, bet es esmu godīga sieviete, es viņu nekad neesmu krāpusi... Es toreiz tā nobijos, kad viņš izvilka revolveri: ak, Kungs, domāju, vai tiešām viņš grib mani nogalināt? Ielejiet man vīnu...

Georgs Dmitrijevičs pāiet malā un, šūpojot galvu, klaiņo pa darbnīcu.

Koromislovs: Ir gan patīka atcerēties vecas lietas, Katrīna Ivanovna. Un vīnu nav vērts, labāk ļaujiet, es uzvilksu kažociņu, un brauksim mēs vieni paši... Georgu atstāsim, Dievs ar viņiem, ar šiem vīriem, bet paņemsim Ļizu...

Katrīna Ivanovna: Nē. Es ar viņu braukšu automobilī. Jūs domājat, ka es esmu piedzērusies – kādas muļķības. Mākslinieks, vai es jums patīku?

Toropecs: Nē.

Katrīna Ivanovna: Melojiet, patīku. Bet jums, mākslinieks? Jūs esat tik stingrs, un man no jums bail...

Teplovskis: Man patīkat.

Georgs Dmitrijevičs: Pāvel, aizved viņu... Es nevaru... es...

Koromislovs: Aizvedīšu, aizvedīšu... Ir gan bēda, ko domāties, lielmāte iedzērusi, ar mums tā notiek katru dienu. Ko, vai tad viņa bieži?

Georgs Dmitrijevičs: Pirmo reizi redzu... Pāvel, es jūku prātā...

Koromislovs: Nu, nu, nesajuksi. Tu paskaties uz Ļizočku, lūk, kuras man laikam ir žēl...

Katrīna Ivanovna: Nē, jūs nopietni, vai jūs mani mīlat? Ak, es tagad neticu mīlestībai...

Teplovskis: Es arī vairs neticu mīlestībai...

Katrīna Ivanovna: Nē, nopietni, es reiz gribēju izlekt laukā pa šo logu. Jūs neticat – tas ir tik muļķīgi... Bet es jums saku, ka gribēju un jau noskaitīju lūgšanu... nē, nobijos... Nobijos... Ļizočka, paskaties – es esmu pavisam kaila... kāpēc tā?

Ļiza: Tu po... pozē.

Katrīna Ivanovna: Ak, jā, bet es jau pavisam aizmirsu: skatos, sēžu pavisam ka-a-ila, bet apkārt vīrieši. Es esmu nogurusi, Ļizočka, es esmu šausmīgi nogurusi, pamēģini, cik man smaga galva. Ak, kā es esmu nogurusi...

Ļiza: Brauksim, Katja...

Katrīna Ivanovna: Nē. Kur ir pravietis? Ko jūs smejaties... kur ir pravietis?

Teplovskis: Ļauj man, Georg, es ar viņām māku apieties. Pavizināšu stundu salā, un kā ar roku noņems.

Koromislovs: Lai jau. Paņem vaļējo automobili.

Teplovskis: Nu, protams. Esi noguris, Gorja, pārstrādājies? Es rīt atbraukšu pie tevis pusdienot, tad pie reizes uzzināšu... Kad dzīvo īrētos apartamentos, viens kā velns, un tā, zini, velk pie ģimenes dzīves, pie pavarda... Turies, Gorja...

Mentikovs: Asi teikts... Bravo, Katrīna Ivanovna. Nē, nē, kungī, uz mani tas neattiecas, es praviešos nelieņu. Man ir savas vajadzības, bet es esmu pieticīgs cilvēks un...

Teplovskis: Braucam, Katrīna Ivanovna...

Katrīna Ivanovna: Uz kurieni?

Teplovskis: Kā pavēlējāt: motors ir gatavs. Braucam, dārgā, laiks ir brīnišķīgs, un mēs lieliski...

Ļīza: Es ar tevi, Katja.

Katrīna Ivanovna: Tu? Nē, draudziņ, tev nevajag. Mēs ar viņu braucam uzdzīvot, viņš tikai tā domā, ka mājās. Es negribu mājās...

Teplovskis: Un arī nevajag... (*Piemiedz ar aci Georgam Dmitrijevičam.*) Ja uzdzīvot, tad uzdzīvot, es esmu sabiedrisks puisis... braucam...

Katrīna Ivanovna: Redzi, Ļīzočka, uzdzīvot... Ļauj, es tevi svētīšu... esi gudriniece, laba, lai Dievs dod... (*Nedrošām kustībām pārmet krustu raudošajai Ļīzai.*) Aizej uz bērnistabu, noskūpsti manus bērniņus... Kāpēc tu raudi, muļķīte?...

Georgs Dmitrijevičs: Braucam mājās, Katja...

Mentikovs: Protams, mājās, Katrīna Ivanovna, es jūs lūdzu, brauksim mājās... Citādi – kā tad tā: kopā atnācām...

Koromislovs: Panāciet šurp, Mentikov, uz diviem vārdiem...

Georgs Dmitrijevičs: Katja, Dieva dēļ...

Katrīna Ivanovna: Nē, kādas muļķības. (*Pieceļoties.*) Ak, galva griežas... kur ir automobilis? (*Pasper pāris soļus un atlaižas uz krēsla.*) Nē, es nevaru. Gorja, padod man kažociņu, es gribu, lai tu mani apģērb. Un botītes...

Georgs Dmitrijevičs iziet. Mentikovs sarūgtināts stāv malā.

Koromislovs: Vai jums nebūs auksti, dārgā... Tu skaties, Jakov, neapsaldē! Pledu paņem.

Teplovskis: Kas vēl nebūs, nemāci – pats zinu!... (*Nepacietīgi.*) Nu, ko viņš tur? – būs jāiet pašam... Aha...

Istabene un Georgs Dmitrijevičs ienes Katrīnas Ivanovnas drēbes; Georgs Dmitrijevičs apģērbj sievu, ceļos noņem, uzvelk botītes. Visi sapulcējušies apkārt, tikai Mentikovs ir nomaļus un uz tālākā dīvāna, paslēpusi seju, raud Ļīza.

Toropecs: Nu, mēs arī. Paliec sveiks, saimniek.

Katrīna Ivanovna (*skūpstot vīru uz galvas*): Mīlais, man ir tik patīkami, ka tu mani apģērb. Vai tu arī esi noguris? Nabadziņš! Tu sargā sevi, nesaaukstējies... Labi?

Georgs Dmitrijevičs (*skūpstot roku un pieceļoties kājās*): Labi.

Teplovskis: Kārtībā? Ejam... Atļaujiet, es jūs paņemšu zem rokas, Katrīna Ivanovna, lūk, tā... dienā tas ir nepieklājīgi, bet tagad...

Visi atvadās no Georga Dmitrijeviča; viņš ļoti zemu klanās.

Koromislovs: Es jūs pavadīšu. Maša, ejiet pa priekšu un rādiet gaismu...

Bet durvīs rodas neliela aizkavēšanās: Katrīna Ivanovna atgriežas atpakaļ un sauc.

Katrīna Ivanovna: Gorja! Panāc šurp, Gorja... Mīlulīt, es gribu tevi svētīt.

Koromislovs: Kas par reliģisku noskaņojumu... nu jau pietiks!

Katrīna Ivanovna (*stingri*): Nejokojiet, tas ir nopietni. Nu, uz redzēšanos, mīlulīt. Dievs ar tevi!

Koromislovs: Nu, beidzot! Es tūlīt, Georg!

*Visi aiziet. Darbnīcā paliek tikai Georgs Dmitrijevičs, Ļiza un Mentikovs. Ļiza raud, un viņas raudas kļūst arvien dzirdamākas; Mentikovs, pagrozījies pa istabu, pieiet pie Georga Dmitrijeviča un uzmanīgi piesēžas viņam blakus uz dīvāna. Klusums.
Mentikovs nopūšas.*

Mentikovs: Aizbrauca mūsu Katrīna Ivanovna. (*Klusums, nopūta.*) Vai papirosiņu gribat, Georg Dmitrijevič?

Georgs Dmitrijevičs dažus mirkļus ar nenoteiktu izteiksmi skatās uz viņu un paņem papirosu. Ļizas raudas kļūst arvien skaļākas.

Priekšgars.